

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Avtvmnalis - A Dominica Decimaquinta post Pentecosten, ad
Adventum

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Dominica 19. Parabola Regis invitantis ad nuptias filii sui. Et de veste
nuptiali.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44846

DOMINICA XIX.

POST PENTECOSTEN.

PARABOLA REGIS MULTOS INVITANTIS AD NUPTIAS FILII SUI.

*Simile factum est regnum cælorum homini Regi qui fecit nuptias
filio suo. Matth. 22.*

DE CHRISTO SPONSO ANIMARUM.

Vide in 1. parte, Sabbato Hebdomadz 6. post
Epiphaniam ubi hæc habetur.

VERITAS PRACTICA.

Hæc sponsæ fides est, ut sicut nemi-

nem præter sponsum, velit diligere,
sic velit à nullo diligi.

*Et misit servos suos vocare invitatos
ad nuptias, Id est, ad Convi-
vium nuptiale.*

DE QUOLIBET GENERE VOCATIONIS.

Vide in 1. p. tota Hebdom. 5. post Epiph. ubi
de vocatione S. Matthæi.
Et in hac 4. p. Feria 2. Hebdom. 24. ubi hæc
rursum parabola proponitur, & inde hæc

VERITAS PRACTICA.

Quocunque nos vocet Christus, vo-
cat ad Convivium.

Et nolebant venire. Contra vo-
luntatem propriam.

Vide in superiore Hebdom. Feria 5. ubi hæc

VERITAS PRACTICA.

Si non agis quod vult Deus, hoc unum
infame habes quod respondeas,
Nolo, non placet.

DE FREQUENTI COMMUNIONE AD QUAM CREBRO INVITAMUR.

Vide in 3. p. Fer. 5. Hebdom. 1. Ubi hæc inter plu-
res alias

VERITAS PRACTICA.

Divina licet magis timenda sint quàm

Et in 3. parte, Feria 2. Hebdom. 9. ubi de tribus
hominibus vocatis à Christo:
Affectum probat effectus.

*Iterum misit alios servos dicens, di-
cite invitatis: Ecce prandium
meum paravi, &c. Venite ad nu-
ptias.*

DE VITANDA DILATIONE.

Vide in 1. parte, Feria 2. Hebdomada 4. post
Epiphaniam. Ubi hæc

VERITAS PRACTICA.

Quo longius differs, difficultatem dif-
ficilius tolles.

humana, in divinam tamen minùs ti-
menda est familiaritas, quàm in hu-
manis.

illi autem neglexerunt; & abierunt alius in villam suam, alius vero ad negotiationem suam: reliqui vero tenuerunt servos eius, & contumeliis affectos occiderunt.

**DE CAVENDIS EXCUSATIONIBUS A
SACRA COMMUNIONE.**

Vide in 3. p. Dominica 2. Ubi ex parabola cœ-
nz magnæ hæc eruitur

VERITAS PRACTICA.

Qui se excusat invitatum, accusat invi-
tantem.

Et Vide ibidem Feriam 3. consequentem.
Nec non in eadem parte, Feria 5. 6. & Sabbat-
um Hebdom. 13.

*Rex autem cum audisset, iratus est,
& missis exercitibus suis, perdidit
homicidas illos.*

**DE CAVENDA DIVINA JUSTITIA PROPTER
NEGLIGENTIAM COMMUNIONIS VEL NON
FACTÆ, VEL NON BENE.**

Vide in 2. parte, In die Ascensionis Domini
ubi ex his Apostoli Verbis, *Videte ne recusatis
loquentem: si enim illi non effugerunt recusantes
eum qui super terram loquebatur, multo magis
nos qui de cœlis loquentem nobis avertimus,*
hæc demonstratur

VERITAS PRACTICA.

Sedentem in cœlo Christum, & inde
nobis loquentem non audire, pericu-
losius est quàm dum in terris loque-
retur.

Et in 3. p. Sabbato Hebdom. 2. de Judiciaria po-
testate quam Christus Dominus exercet in san-
ctissimo Sacramento.

Agni vel maximè formidanda ira.

In eadem parte, Sabbato Hebdom. 13. de man-
na veteri quod recusantes puniti sunt, unde hæc
Veritas

*Qui oblatam expellit Sacramenti gra-
tiam, non minus fortè peccat quàm
qui manna repulerunt.*

*Nuptiæ quidem paratæ sunt, sed qui
invitati erant, non fuerunt digni.*

**DE CÆLESTI BEATITUDINE MODIS OMNIBUS
DESIDERANDA.**

Vide in 2. p. Feria 6. post diem Ascensionis
ubi ex multis cœli desiderandi motivis, hoc
preponitur

Sic dignum est cœlum nostris deside-
ratis, ut nisi cœlum desideres, cœlo
sis indignus.

*Intravit autem Rex ut videret dis-
cumbentes, & vidit ibi hominem
non vestitum veste nuptiali, & ait
illi, Amice, quomodo huc intrasti
non habens vestem nuptialem?*

**DE PROPRIA CUIQUE DISPOSITIONE AD
COMMUNICANDUM REQUIRENDÆ.**

Vide in 1. parte, Sabbato Hebdom. 3. post
Epiphaniæ. Ubi de conveniendo Directore ad

debitum Sacramenti usum, & inde hæc for-
mat

VERI-

VERITAS PRACTICA.

Suam ille vestem nuptialem recusat induere, qui recusat instrui de debito Sacramenti usu.

Et in 2. parte, Feria 6. Hebdom. 4. post Pascha.

Quam gloriosum est Sacramento multa in nos posse, si velimus: tam ignominiosum est pauca posse, quod nolumus.

Ne tamen inde à frequenti Communione deterreamur, & ne forte desit nobis vestis nuptialis, non audeamus ad nuptias accedere, contra opportune videtur hæc aliis addi posse

VERITAS PRACTICA.

Non propter vestem nuptiæ, sed vestis propter nuptias.

SENSVS EST, Quod non idcirco vitari debent nuptia, seu sacra non debet deseri Communionio, ut sic comparetur vestis nuptialis seu condigna dispositio: At propterea potius aliunde petenda est illa vestis & dispositio, ne sacra vitentur nuptia, ne sacra deseratur mensa.

RATIO EST, Quia non est pervertenda subordinatio mediourum ad finem, quin potius omni modo servanda est & procuranda

Sed si sacra vitentur nuptia, si sacra Communionio desereretur ut sic comparetur vestis nuptialis condigna dispositio, & non potius aliunde peteretur illa vestis & dispositio ne vitentur nuptia: perverteretur subordinatio mediourum ad finem.

Ergo non propter vestem nuptiæ, non ut comparetur vestis nuptialis sunt vitanda nuptia: sed vestis potius propter nuptias non vitanda, quari debet.

I. PUNCTUM.

Ser. 5. in
Psal. 118.

ECTE S. Ambrosius de timore Dei, Nisi enim, inquit, secundum scientiam sit, nihil prodest; imo obest plurimum: siquidem Judæi habent zelum Dei, sed quia non habent secundum scientiam, in

ipso zelo & timore majorem contrahunt Divinitatis offensam. Quod circumcidunt infantes suos, quod sabbata custodiunt; timorem Dei habent, sed quia nesciunt legem spiritalem esse, circumcidunt corpus, non cor suum. Ignem Sabbato adolere formidabant, cum lex, sanctificationis die, libidinum ignem prohibeat accendi. Et quid de Judæis dico? sunt etiam in nobis, qui habent timorem Dei, sed non secundum scientiam statuentes duriora præcepta, qua non possit humana conditio sustinere. Timor in eo est, quia videntur sibi consulere disciplina, opus virtutis exigere: sed inscitia in eo est, quia non comparantur nature, non æstimant possibilitatem. Non sit ergo irrationabilis timor: etenim vera sapientia à timore Dei incipit, nec est sapientia spiritalis sine timore Dei, ita timor Dei sine sapientia esse non debet. Et infra: Lege Isaiam: Vnde quantis subjeceris timorem, ut faceret irreprehensibilem & bonum timorem. Spiritus, inquit, sapientia & intellectus, spiritus consilii atq; virtutis, spiritus cognitionis atq; pietatis! Spiritus S. timoribus Quantis timoribus subiecit, ut haberet quod sequi possit? Informatur per sapientiam, instruitur per intellectum, consilio diriguntur, virtute firmatur, cognitione regitur, pietate decoratur. Tolle timori Domini ista, & est irrationabilis & insipiens timor. Nec otiosum est in proverbis: tunc intelliges timorem Domini; Quid est tunc? cum sapientiam invocaveris, & prudentia dederis vocem tuam, & si qua fuerit illam ut pecuniam, & ut thesauros scrutatus fuerit eam, tunc intelliges timorem Domini.

Quæ sacri Doctoris verba quam episcopi conveniant nostro instituto quis non videat? Quia enim timendum cuique est ne sine veste nuptiali accedat ad nuptias, hunc timorem ita nonnulli commovent & exacuunt, ut præ metu ne desit illa vestis, vix adire nuptias etiam vocati audeant, & quasi propter vestem essent nuptiæ, & non potius vestis propter nuptias, idcirco differendam putant sacram Communionem ut illa vestis comparetur, cum potius aliis quibus potest modis comparanda vestis esset, ne communitio differretur.

Quæ ut Veritas magis elucescat, statendum primo quod ubicunque est aliqua mediourum subordinatio ad finem, nihil æquè nobis cavendum est quàm ne pervertatur ille ordo, nihil pari diligentia procurandum quàm ut constantet servetur & teneatur. Sic enim ipsa rectum docet institutio, sic naturalis suggerit ratio, sic illa denique divina Sapientia nobiscum agit, qua actum

gens à fine usque ad finem fortiter, & disponens omnia suaviter, non aliter vitam alii humanam quam ordinatis alimentis; nec aliter alimenta subministrat quam terræ velaquarum interven- tu; nec aliter terram intervenit quam præfactis seminibus, adhibitoque cultu. Nonne ita univer- sum sentitur & geritur? Nonne insanam diceret, qui tales rerum vices vellet invertere? Nonne sapienter quatit Sapiens: *Qua in inventure tua non congregasti, quomodo in senectute tua invenies?*

Quæ si veræ sunt in naturalibus, multò magis certo constant in his quæ supernaturalia dicimus & spiritualia, qualis est Sacramentorum institutio, virtus & usus, in quibus quæ sunt divinitus ordinata tantam in se habent connexionem & mutuatam inter sese relationem, ut materia nihil unquam possit sine forma, nec forma quidquam agat sine materia; nec materia vel forma mutari possint; nec si desit Persona idonea, vel personæ agentis intentio, fiat ullum proprius Sacramen- tum; & deest potius gratia baptismatis peribit- que natus in peccato Infans, si aliter ab instituto modo conferatur Baptisma.

Sic proinde Apostolus de sacris agens institu- tis, omnia, inquit, honestè, & secundum ordinem fiat. Sic ipse Deus omnia in mensura & numero & pondere disposuit. Tunc velles contra ire? Tunc velles non sic statuta esse omnia? Tunc velles aliam rebus dare mensuram, aliud pondus vel alium numerum? *Nunquid Deus docebit quisquam scientiam? Vbi eras quando ponebat fundamenta terræ? Nempe à te forsân quæ siveisset condendi modum orbis. Quid respondiisses?*

II. PUNCTUM.

SED si sacra visarentur nuptia, si sacra Com- munitio desereretur ut sic compareretur vestis nuptialis seu condigna dispositio, & non potius aliunde peteretur illa vestis, & dispositio, ne viseretur nuptia; perverteretur statutus à Deo rerum ordo, sive subordinatio mediolorum à finem.

Expectanda quidem est ætas, præmittenda est instructio, conferenda baptismatis gratia: præcedat necessè est lethali expiatio delictorum; De his nemo est qui ambigat: Hæc nos præsupponimus. An sit consultus etiam & decentius perurgatis omni pravo affectu menti- bus ad divinam mensam accedere, nemo est qui non affirmet; Sed si fortè nondum omnes sint ita compositi mentis affectus, nihil ut incompo-

Haynesius Pars quarta,

situm, nihil ut inordinatum resideat, an sit tam diu differenda Communio donec illa mentis affectuum moderatio sit plenè comparata, hoc est quod queritur, & hoc est quod negatur, quia hoc est quod pervertit statutum ordinem, & novum statuit, Scaturit enim ordo hic est quem paucis proponit Apostolus, *probet seipsum homo & sic de pane illo edat.* Pluribus verò exponit Concilium Tridentinum cujus hæc sunt verba: *Ecclesiastica autem consuetudo declarat eam probatorem necessariam esse, ut nullus sibi conscie mortalitè peccati quantumvis sibi contritus videatur abique præmissa Sacramentali Confessione ad Sacram Eucharistiam accedere debeat, Et sequenti post capite, affirmat eos qui sic probati sint indutos esse veste nuptiali, scilicet esse ut sacramentaliter & spiritualiter Sacramentum sumant, Quæ communis semper fuit Sanctorum Patrum sententia, qui hanc Vestem nuptialem non aliter interpretantur quam eam charitatem quæ repugnans omni peccato mortali, facit gratam Deo facit animam ut sacra fruatur mensa.*

Tu verò qui te ipsum hæc sacra privas mensa donec peccare cessaveris, donec pravos affectus exueris; nonne statutum illum immutas ordinem? *Accedant, inquit statutum Ecclesiasticum dum sine rite confessi.* Tu verò, *non accedant nisi suis fuerint exuti affectibus,* Tu quis es qui de divinis ita statuas? Nò modo certè temerarius qui toti te opponas Ecclesie, sed planè vecors & insipiens qui tale proponas medium ad rem omnium desideratissimam, quod vix aut ne vix unquam tibi procurare possis. Dic enim quando peccare desines? Dic quandonam tuos ita composueris animi motus, ut te ad malum movere desinas? *Damnosa hæc est religio quam Diabolus nobis præterdit, ut exprèsse ait sanctus Cyrillus Alexandrinus, cujus hæc sunt egregiè dicta: Nos verò si vitam æternam consequi volumus, si Largitorem immortalitatis habere in nobis desideramus, ad recipiendam benedictionem libenter concurramus; caveamusque ne loco laquei, damnosam religionem Diabolus nobis præterdat. Rectè, inquit, dicitis: scriptum tamen esse non ignoramus, iudicium sibi comedere atque bibere illum qui de pane comedit, & de calice bibit indigne; Ergo igitur probe me ipsum, & indignum invenio. Quando igitur quicumque tu es qui ista dicitis, dignus eris? quando Christo seipsum offeres; Nam se peccando indignus es; & peccare non desinis, quis enim delicta intelligit: expers omnino eris, vivifica huius sanctificationis. Quare pius quæso cogitatio-*

Sess. 13. c.

7.

L. 4. in.

Joan. 6. 27

N

nes

nes suscipiat, studiose sanctæque vivas, & benedictionem participes, qua mihi crede non mortem solum, verum etiam morbos omnes depellit. Sedas enim cum in nobis maneat Christus, servientem membrorum nostrorum legem, pietatem corroborat, perturbaciones animi extinguit, agrotos curat, collicos redintegrat, & sicut Pastor bonus qui animam suam pro ovibus posuit, ab omni nos erigit casu.

In quibus sancti Patris Verbis, quod dixit studiose sanctæque vivas, sic intelligendum suadent quæ ibi præcedunt & quæ sequuntur, quasi diceret, studeas sanctitati vitæ, proponas sanctæ vivere. Sunt hæc videlicet piæ cogitationes quas rogat esse suscipiendas: illudque est quod promittit futurum participanti benedictionem quæ morbos omnes depellit, quæ sedat sævientem membrorum nostrorum legem & alia confert subsidia, quibus sanctæ possit vivere. Sicut autem nullus negat propositum illud sanctæ vivendi necessarium esse accedenti ad sacramentum, quia & necessarium est poenitentiae sive charitati quam habere debet accedens; ita certe nullus pari jure necessitatis possit exigere, ut quis pridem abhærens sanctis vivat quam communicet, nisi forte scandalum præbuisse quod tenetur auferre.

Quamobrem sicutrosque videtur sanctus ille Cyrillus alloqui: Tu qui paras accessum ad hanc vivificam sanctificationem quæ in altari recipitur, sic persuasum habe, non jam tibi tuis indulgendum esse affectibus, non iræ, non libidini, sed hæc omnes compescendos esse motus, cum illa gratia quam suscepturus es in Sacramento, Ne desperes aut dissidas te id posse, nam qui dedit velle, dabit posse. Sed nisi velis ex animo & proponas serid te deinceps fidelius acceptus usurum gratis, ne accedas, ne in vacuum gratiam Dei recipias. At tu qui studiosum sanctioris vitæ à sacra repellis mensa donec ipse sanctiorem illam probavit vitam, cave id feceris, nam sic pervertis ordinem, sic confundis finem & media, sic consequentia præponis antecedentibus, sic cœlum terræ, terram cœlo permisceris. Non enim vita sanctior ita sacramentum præcedit Communionem sicut sequitur. Non est quippe vita sanctior, nisi lex membrorum nostrorum in nobis sæviens sederet & compefatur, At cuius est sævientem illam sedare legem nisi sanctæ Eucharistiæ, nisi Christi per illam in nobis & manentis, & agentis, & nos verè sanctificantis, ac dirigentis? Potestne perverius aliquid & magis inordinatum cogitari, quam quod di-

cis dilatione & privatione cœlestis illius Panis fieri quod non nisi ejus usu, ejus sumptione & quam vocamus communione conceditur? Tunc de illo spirituali cibo sentias quod de terrenis & corporalibus, quorum abstinentia quam diætam dicunt, pravis humoribus serviat decoquens? O sacra probrum mensæ, quæ sanandis aperitur mentibus! cur aperitur, cur proponitur, cur ad eam invitamur si ejus privatio sanitatem, si ejus abstinentia sanctitatem confert!

Esto sane, Sancta sanctæ tractentur, sanctitas requiratur ad Divinum accedenti epulum, sed quibus tandem mediis sanctitas illa præcedens comparatur? an qualem fingis, longè dilata Communione? Nonne præsto sunt alia tam opportuna, præter ipsum poenitentiae Sacramentum? nonne Verbi Divini auditio, lectio, meditatio, & quæ orabat Apostolus: ut fierent *observationes, orationes, postulationes*, & id genus innumera parandis valent ad illam sanctitatem mentibus, quæ Communionem antecedit? Quis nescit proportionem & affinitatem inesse quandam inter finem & media? Quæ verò talis affinitas & proportio, sanctitatem inter & sanctæ privationem mensæ? di privatio requiritur ad sanctitatem, nonne potius eorum privatio est quæ sanctitati repugnant, quam quæ illam communicant? Quid est media pervertete nisi hoc sit?

III. PUNCTUM.

NON sunt ergo vitanda nuptia, nec diutius differenda Communionio, donec nuptialis habeatur vestis, quæ volenti cum gratia, tam præsto est quam ipsum poenitentia Sacramentum, & alia puritatis necessaria media proposita, quæ sunt potius assumenda ne sacra vitentur nuptia. Sic enim servatur ille ordo mediorum ad finem, quem alioquin pervertete tam periculosum est quam à Divina se subtrahere providentia, quæ suis in donis conferendis se illi astringit ordini. *Cuncta* *Eccl. 3.* quippe Deus fecit bona in tempore suo, inquit Sapiens, id est, quo tempore quibusve modis constituit; Unde & quod Idem ibidem pergit de cunctis universis operibus Dei, potest particulatim *ibid.* illa scilicet opera quæ fecit Deus perseverent in perpetuum: non possumus eis quidquam addere nec auferre, quia fecit Deus ut simasur. Non est cuiusquam privati hominis circa hæc tam augusta & Divina opera quidquam *moysi*

moliri aliud quam quod Deus per se vel per ipsam qua nos egit Ecclesiam, ordinavit. Sic in nobis ordinat charitatem, & sanctitatem servatis servandis mediis. Non est autem, non est hoc ordinatum medium ad habendam sanctitatem, ut nos diu sacra privemus mensa, quæ idcirco potius frequentanda nobis est ut habeatur sanctitas. *Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestra non confundentur.*

Nec dicas optatam esse Confusionem, quæ ex retardato Sacramento gigneretur, cum præsertim ex propitiæ retardatur indignitatis aspectu, quod cum sit etiam durum pati, sic poenitentia vis major augetur. Hoc enim verè dici non potest, nec tale sibi dictum constar; nam quisquis sic retardatur, vel multum vel parum esurit ac desiderat cœlestem cibum. Si parum esurit, parum dolebit de illo retardato, & sic frustra retardatur. Si multum esurit, profectò signum est multæ in illo puritatis & probitatis: At verò cur talis puritas retardetur ab illo cœlesti pane, qui ut edatur nihil amplius desiderat, quam talem puritatem?

Quod si ultra inces, illum qui parum esurit & parum dolet, forè in meliorem evasurum: Nonne & pejus haberi potest, cum præsertim

illo destituatur cibo qui robur & vita est anima? Quis non videt, quis non experitur quàm sic illud quod forè dicitur, dubium, & incertum, cum interim gratia Sacramenti, quæ certa est, jacturam facias? Nonne his tandem qui sic certa incertis, & constantia fortuitis objiciunt, illud Prophetæ quadret: *Vos qui dereliquistis Dominum, qui ponit fortuna mensuram.* Quali à fortuna vel à fortuito casu expectarent quod præsens & certum mensa conferret Domini quem derelinquunt; vel quasi mensuram illam, fortunæ subiectent ut si quis forè vehementius desideret, tum accedat.

O quàm tutius & sapientius illud forè usurpabat qui de Imitatione Christi & de frequentia Sacramenti sic scribebat: *ideoque oportet me frequenter ad te accedere, & in remedium salutis meae recipere, ne FORTE deficiam in via, si fuero cœlesti fraudatus alimonia.* Et paulò post. *Necessarium mihi quidem est qui tam sæpè laboro & pecco, tam citò torpesco & deficio, ut per frequentes orationes & confessiones, ac sacram tui Corporis perceptionem me renovem, mundem & accendam, ne FORTE diutius abstinendo, à sancto proposito defluam.* Vide quæ ibi pulcra prosequitur.

Multicini sunt vocati, pauci verò electi.

DE PAUCITATE SALVANDORUM

Vide in 2. parte, Dominica Septuagesimæ, ubi hæc eadem occurrit sententia, & hæc inde Veritas sæpe inculcanda proponitur:

Quæ causa est cur pauci salvi sint, hæc in te causa est cur ex illis forè non sis.

HAC HEBDOMADA, percurritur Caput octavum sancti Joannis, unde Considerationes & Veritates Practicæ depromuntur contra peccandi proclivitatem, & mundanos affectus.

FERIA SECUNDA. DE MULIERE ADULTERA QVAM JUDÆIS ACCUSANTIBUS ABSOLVIT CHRISTUS.

NOCTE transacta in monte Oliveti, diluculo facto. Venit iterum Jesus in templum, & omnis populus ad eum, & sedens docebat eos. Adducunt autem Scribae & Pharisei mulierem in adulterio deprehensam, & statuerunt eam in medio & dixerunt ei, Magister hæc mulier modo

deprehensa est in adulterio. In lege autem Moyses mandavit nobis hujusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autem dicebant sententes eam ut possent accusare eum: Nempe ut ait sanctus Augustinus, animadvertent eum esse nimis misem, dixerunt apud se se eam dimitti consuevit.

N 2

Justi.

Justitiam non tenebit, quam lex jubet: ut verò mansuetudinem non perdat, in qua jam populis amabilis factus est, eam dimitti debere dicturus est; ita nos ad accusandum occasionem invenimus.

Hæc erat eorum malitia & stoliditas; ac contra vide Bonitatem & Sapientiam Christi. Jesus autem, inquit Evangelista, inclinavit se deorsum scribens in terra. Cum ergo perfererent interrogantes eum, erexit se & dixit eis, qui sine peccato est vestrum, primus in eam lapidem mittat. Et iterum se inclinans scribebat in terra. Audientes autem unus post unum exiebant incipientes à senioribus, & remansit solus Jesus, & mulier in medio stans. Erigens autem se Jesus dixit ei, Mulier ubi sunt qui te accusabant? Nemo te condemnavit? Quæ dixit, Nemo Domine; dixit autem Jesus, nec ego te condemnabo, vade & jam amplius noli peccare. Sic verò ad hæc pergit S. Augustinus, Non dixit non lapidetur, ne contra legem dicere videretur, absit autem ut diceret lapidetur, venis enim non perdere quod invenerat, sed querere quod perierat, Respondit ergo, qui sine peccato est, &c. Quasi dicat, puniatur peccatrix sed non à peccatoribus, lex implatur, sed non à pravaricatoribus legitur.

Sic itaque sapientissime Dominus elusis adversariis servavit Mansuetudinem in liberanda muliere, & Justitiam in condemnando peccato; simulque nos ad uberrimam praxim tam multa docuit, ut non possint una Veritate comprehendi. Quia verò etiam quæ mulier proponendæ sunt Veritates, longius esset, si singulæ pro more solito probarentur, satis hic modo erit unicuique suam breviter declarationem subjicere.

PRIMA VERITAS PRACTICA.

Qui falso proximum accusat animo, licet verè, non minus tamen peccat quam qui falsi accusat.

RATIO EST, Quia non minus peccat qui contra charitatem peccat, quam qui contra Justitiam

Sed qui falso proximum accusat animo, contra charitatem peccat, Hoc est enim falsum habere animum, id est, pravum, fictum, malevolum, non rectum & sincerum, qualis erat Judiciorum animus cum hanc mulierem accusa-

runt, qui contra charitatem manifestè pugnant. Loquentes, dolos cogitabant.

ERGO qui falso proximum accusat animo, licet verè, non minus peccat quam qui falsi accusat. Et tamen quàm multi iunt, & quàm tu sæpè, quos puderet proximum falsi accusare, falso tamen accusant animo, nec erubescunt, quia scilicet falsus ille animus soli Deo notus est, falsum autem cujus innocentem accusarent, potest hominibus notum fieri; Tu verò minus Deum times quam hominem! Hæc sunt tamen peccata occulta quæ sæpè Deus citius & gravius punit, ut omnes intelligent ipsum nihil latere, nec esse opertum aliquid quod non tandem reveletur. Et sciens, inquit, omnes Ecclesia quia ego sum servans renes & corda, & dabo unicuique vestrum, secundum opera sua.

Observandum verò, particulam *minus* in propositionibus contentam, dupliciter posse capi; primò æqualiter ut qui falso proximum accusat animo non minus graviter peccat quam qui falsi accusat, quod potest aliquando verum esse, sed non semper, propter damna quæ ex falsa possunt accusatione in proximum importari. Secundo similiter, ut non minus suo modo quisque peccet, quod semper verum est & semper cavendum ne sis Diabolo similis qui dicitur *accusator fratrum nostrorum*.

Licet verò verum id esset crimen cujus alium accusares, imò & licet aliquid inde quod accusares bonum proveniret, non esset tamen alienò & malo animo accusandus, nam quæ est

SECUNDA VERITAS PRACTICA.

Malo zelo bonum facere, pejus ex se est, quàm bono zelo malum perpetrare.

RATIO EST. Quia id pejus ex se est, quod sciens & malignè geritur, hoc est enim peccatum malitiæ, quod expressè D. Thomas affirmat esse gravius. Vide prima secundæ, quæstione septuagesima octava, articulo 4.

Sed malo zelo bonum facere, peccata est sciens & malignè. Non enim ignorat nec ignorare debet qui sic peccat, quo ipse feratur animo: qui autem bono zelo malum perpetrat non ita sciens peccat, imò se peccare nescit, quod licet non semper peccantem excuset, excusat tamen sapius,

ſapius, vel peccatum diminuit, ut ait idem ſanctus Doctor in eadem prima ſecundæ, quæſtione ſeptuageſima ſexta, articulo 4.

Malo igitur zelo bonum facere pejus ex ſe eſt quam bono zelo malum perpetrare. Potèſt vero ex accidenti contrarium evenire, quod eſt prudentis ad vertere. Quod autem non ſint omnino mala faciendâ ut eveniant bona, Vide in I. parte, die 2. Januarii, & cave ne hic falſo illudaris zelo, quod multis proclive eſt; Quamobrem ſit

TERTIA VERITAS PRACTICA.

Quo peccatum zelo perdendum eſt, hoc peccator eſt ſalvandus.

VEL SIC

Sic peccator perdendus eſt ut peccatum, non peccator pereat.

VEL SIC

Homo peccator ſic eſt perdendus, ut non homo ſed peccator perdatur.

RATIO horum omnium eſt, quia non aliter contra peccatorem agendum eſt quam ex vero zelo qui unam Dei ſpectet gloriam, longè procul à quo vis naturali affectu

Sed ille verus hoc exigit zelus qui in propoſitionibus continetur.

Ergo & vera ſunt, & in praxim revocanda, quoties in peccatum aut peccatores verbo vel factis agendum.

in c. 3. 400. Sic S. Auguſtinus de vero zelo: Non excuſis de areâ granum, ſuſcinet paleam ut intret in horreum, cum palea fuerit ſeparata. Itemque de verbo Domini ad Mulierem, vade & jam amplius noli peccare, DAMNAVIT, inquit, peccatum, non hominem: Intendant qui amant in Domino Manſuetudinem & timeant veritatem: etenim dulcis & reſus Dominus. Aptè Petrus Damiani de ſuavitate qua ſunt peccatores convertendi, alludens ad factum Eliſæi qui cum puerum mortuum baculo non potuiſſet ſuſcitare; tum per ſeipſum incumbendo illi, ſic ad vitam eum revocavit. Verba illius ſunt, Is quem terroris virga ſuſcitare non poterat, per amoris ſpiritus ad vi-

sam redit, dumque ſe parvulo accommodavit & compoſuit, facile erexit & ſuſcitavit.

Egregium hujus zeli exemplum eſt in Chriſto Domino apud S. Dionyſium Epistoſa 8. ad Demophilum ubi de S. Carpo non fatiſt distinguente peccatum à peccatore quem ſimul cum peccato perditum voluiſſet. At Chriſtus illi Dominus quaſi rurfum in flagella paratus, Extenta, inquit, jam manu percuſe me, quia iterum paratus ſum pro peccatoribus pati. Videri etiam potèſt D. Bernardus ſerm. 2. in Reſurrectione Domini, ubi multa de affectu Compaſſionis in peccantes; Alioquin, inquit, in Spiritu vehementi conſerimus naſes Thearſis, conſerimus quaſſatum calamum, exinguiſimus linum ſumigans. Itemque in ſermone de S. Maria Magdalena: & ſuſius ſermone nono & duodecimo in Cantica, ubi de uberibus Sponſi, quæ ſunt meliora vino, fragrantia ungentis optimis de quibus & ſerm. 23. Cujus Verba referuntur infra commodius.

QUARTA VERITAS.

Accuſantis lingua velut novacula: niſi ſit illi tanta ſuæ linguæ cura, quanta eſt ſuæ manus curantis vulnus, Tortorem agit non Medicum.

RATIO EST. Quia in hoc differunt Tortor crucians corpus & Medicus ſanans, quod ille non niſi pœnam ſpectet & mortem, hic vero ſanitatem & vitam.

Sed niſi Accuſans tantam habeat lingua curam quantam habet ſua manus qui curat vulnus, pœnam accuſati & mortem civilem, qua ex infamia contrahitur, ſpectabit potius & inferet quam ullum ejus commodum.

Ergo Tortorem potius aget quam medicum; Quod quam ſit infame qui non ſentiat! Sic Scriptura paſſim, ſicut novacula acuta feciſti dolum. Id eſt, culter tonſorius ſeu ſcalprum chirurgicum. Dentes eorum arma & ſagitta, & lingua eorum gladius acutus. Quia tamen aperiendum ſæpè eſt & ſecandum peccati vulnus, idcirco ſic erga peccatorem ſe quiſque debet gerere ſicut Medicus vel Chirurgus erga vulneratum, cujus unam ſanitatem & vitam non dolorem non pœnam reſpicit, alioquin tyrannum & tortorem aget ut dictum eſt, contra quos hæc ſunt apud Prophetam pavenda Dei verba: Quod infirmum fui non conſolidaviſti, & quod agra-

Pſ. 165

Ex. 34

tum non sanasti: quod contractum est non alligasti; Et quod abiecitum est non reduxisti; Et quod perierat non quaesisti: sed cum austeritate imperabatis eum, Et cum potentia. Vide quae illic plura leguntur, & maximè de turbata pedibus aqua quam Pastores ovibus dant bibendam quibus & aptè congruit

QUINTA VERITAS.

Non est bona severitas nisi cum esset mala suavitas.

RATIO EST, Quia non est bona severitas in corrigendo vel accusando nisi servetur ordo charitatis, de quo expressè S. Thomas ubi de correctione fraterna.

2. 2. q. 73. Sed non servatur ordo charitatis nisi prius suavitas quam severitatem adhibeas; Aut quod idem est, si severitatem adhibeas nisi cum esset mala suavitas; Id est, nisi cum deteriore faceret peccatorem. Nam primo in spiritu lenitatis

Gal. 6. est instruendus, Et non procedendum ad extrema, nisi in extremis; Et vos Patres, nolite ad iracundiam provocare filios vestros. Nolite ad indignationem provocare. Cum sederem, inquit

Ephes. 6. Col. 1.

Job. 30. Job, quasi Rex circumstante exercitu, eram tamen maerentium consolator: Ubi S. Gregorius ostendens auctoritatem regiminis jungi debere cum ministerio pietatis, sic ait accommodatè: Disciplina enim vel misericordia multum destituitur si una sine altera teneatur. sed circa subditos suos inesse Rectoribus debet & iuste consolans misericordia, & pie serviens disciplina. Hinc est quod semivir illius vulneribus qui à Samaritano in stabulum ductus est, & vinum adhibetur & oleum. Et quae plura pergit filius. Aptissime

20. Mor. 8. verò ad rem nostram Seneca: Nempe medicus primo in levibus vitis tentat non multum ex quotidiana consuetudine inflectere, & cibis, potionibus, exercitationibus ordinem ponere, ac valetudinem tantum mutata vita dispositione firmare. Proximum est ut modus proficiat. Simodius & ordo non proficit, subducit aliqua & circumcidit: si ne adhuc quidem responderet, interdicit cibis & abstinencia corpus exonerat. Si frustra molliora cesserunt feris venam, membrisque, si adhaerentia nocent & morbum diffundunt, manus affert. Et caetera quae curandis applicat animis. Non est verò hic omitendus S. Bernardus, qui cum ubiq; melleus & lacteus, tum his praeteritum

L. 1. de ira c. 6.

verbis: Audiant haec Praelati qui sibi commissis

semper volunt esse formidini, usitati raro. Erunt

divini qui iudicatos terram. Dicite subditorum in

matres vos esse debere, non Dominos. Studete magis amari quam metui. Et si interdum severitate opus est paterna sit non tyrannica. Matres fovendo, Patres vos, corripiendo exhibeat. Mansuescite, ponite severitatem: suspendite verbera. producite ubera, pectora lacte pinguescant non typhoeurgete. Quid iugum vestrum super eos aggravatis quorum potius onera portare debetis? Cur morosus à serpente parvulus fugit conscientiam Sacerdotis, ad quem eum magis oportuerat tanquam ad sinum recurrere matris? Si spirituales estis, instruite huiusmodi in spiritu lenitatis. Consideret unusquisq; seipsum, ne & ipse sentietur. Alioquin illo in peccato suo morietur, sanguinem autem ejus, ait, de manu tua requiram.

Eccl. 7.

Sexta Veritas.

Nemo bene alium arguit qui non est paratus argui.

Tam libenter accusari quam accusare: Tam repugnanter accusare quam accusari: Sunt haec duo bene arguentis argumenta.

RATIO est duplex. Prima quam diximus, quòd nemo bene alium arguit, nisi ex vero Dei offensi zelo arguat.

Sed non est iste verus zelus, nisi qui alium arguit sit paratus argui, nisi tam libenter velit accusari quam acculare, vel tam repugnanter accuset quam accusetur; nam si offendit Deum aequè atque alius, cur ex illo zelo si verus est, non velit argui?

Altera verò ratio magis spectat modum bene arguendi vel accusandi quam ipsam accusationem; Nemo enim bene alium arguit si contra praecipuum naturale charitatis arguat.

Sed nisi sit paratus argui, nisi tam libenter velit accusari quam accusare: vel nisi tam repugnanter accuset quam vellet accusari, contra praecipuum illud charitatis arguet: Nam praecipuum illud est, ne quid proximo faciamus quòd nollenus ab illo nobis fieri.

Tu ergo qui nolles argui vel non isto modo quo alium arguis: nonne id illi facis, quòd tibi nolles ab illo fieri? O quam verè dictum, intellige quae sunt proximi qui ex seipso. Nihil sensibile

Eccl. 11.

libilius

Abilius quam cum ab alio perperam arguimur aut accusamur. Atque hinc

SEPTIMA VERITAS.

Vix alius est malus minus excusabilis, quam qui male accusat alium.

RATIO hæc est inter alias, quod vix est ullus malus minus excusabilis quam qui peccat contra notius naturæ lumen. Sic enim scire & videre magis potest quod peccet; aut si non videt, signum est naturæ valde corruptæ & malignæ.

Sed qui male accusat alium, peccat contra notius naturæ lumen, nempe contra istud quo vix est aliud notius; Ne quid velimus alteri quod nollemus nobis; Nollemus autem sic male accusari, ut dictum est Hæc est enim lex & Prophetæ. Id est, hoc unum vel maxime lex omnis præcipit, hoc unum vel præcipue legum omnes interpretes commendant, urgent, inculcant, nullus ut ignorantiam, impotentiam, aut quidvis demum excuset.

At forte dicit se non ita reum, se non ita culpandum, se non recusatorem argui si se arguendum nosset; Sed hæc est ignorantia sui valde damnosa quæ vel est causa cur alios tam facile quis arguat: vel quod quis alios tam facile arguat, inde seipsum ignorat: Quod utrumque est pestilens & valde arguendum; unde hæc est gemina &

OCTAVA VERITAS

Major perspicacitas in alienis, major in suis cæcitas.

Vel sic ex opposito:

Major in suis cæcitas, major perspicacitas in alienis.

RATIO utriusque est eadem, quod quanto se nosset animus extra se magis profundit, minus de se intus sibi reservat.

Sed cum se nimis ita foras effundit, tunc est major perspicacitas in alienis; & cum minus intra se de se habet, tunc est major in propriis cæcitas. Oportet enim animum sui totius plane compotem, & in se toto collectum ut se suosque

defectus probè agnoscat; Quod SS. Patres fuse passim exponunt: In primis Origenes in illud primi Cantico, Si ignoras te, o pulcherrima inter mulieres, egredere & abi post vestigia gregum. S. Basilus in illud Attende tibi. S. Bernardus in libris de Consideratione ad Eugenium Papam, quem ut applicet ad se cognoscendum, sic primò illum ad se revocat: Cum omnes te habeant, esto etiam tu ex habentibus unus. Quid solus fraudaris munere tui? Usquequo vadens spiritus & non rediens? Usquequo non recipis te, & ipse inter alios vice tua?

Sandtus vero Gregorius in illud Jobi ad suos adversarios: Vos contra me erigimini, & arguitis me opprobriis meis, egregie docet sic perverti ordinem, quando prius aut magis ad alios quam ad nos cognoscendos & accusandos incumbimus, cum nullus alium accusare vel judicare sit aptus qui se prius non judicat. Verba ejus sunt: Ordo quippe erectionis in bono iste est, ut primùm contra nos, postmodum contra malos erigamur. Nam quis contra bonos erigitur, per superbiam inflatur. Contra nosmetipsos enim erigimur, quando mala propria recognoscens, districta nosmetipsos poenitentia ultione ferimus, quando nequam nobis in peccatis parcimus, & nullis erga nos cogitationum blandimentis inclinamur. Qui si districtè prius nostra in nobis mala insequimur, justum quoque est, ut etiam contra aliena mala utiliter erigamur: & ea qua in nobis punimus, etiam in aliis redarguendo superemus. Sed hanc erectionem mali nesciunt, quia se relinquunt, & bonos impetunt. Sibi se intra conscientiam suam mollitie blanda adulationis inclinant, & contra bonorum vitam districtione asperitatis eriguntur. Vnde amicus beati Jobi in ejus flagello timentibus, rectè nunc dicitur: At vos contra me erigimini, id est, vosmetipsos redarguendos relinquitis, & me districtis sententiis increpatis. Qui enim semetipsum prius non judicat, quid in alio rectum judicet, ignorat. Et si novis fortasse per auditum quod rectè judicare debeat: rectè tamen judicare aliena merita non valet, cui conscientia innocentia propria nullam judicii regulam præbet. Hinc est enim quod insidiantibus quibusdam, & puniendam adulteram deducentibus dicitur: Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittit. Ad aliena quippe punienda peccata ibant, & sua reliquerant. Revocantur itaque intus ad conscientiam, ut prius propria corrigant, & tunc aliena reprehendant. Hinc est quod cum tribus

L. 1, c. 5.

Job. 19.

L. 14. c. 13.

Ioann. 8.

Benja-

Benjamin in carnis scelere fuisse obruta: collectus omnis Israel ulcisci iniquitatem voluit, sed samentem semel & iterum in belli certamine ipse prostratus est. Consulto autem Domino si ad ulciscendum ire debuissent, iussum est. Qui iuxta divina vocis imperium perrexit, & semel, & secundo perdidit, & tunc demum peccatricem tribum valde feriens penè funditus exinxit. Quid est quod in ultionem sceleris inflammatur, & tamen prius ipse prostratur, nisi quod prius ipsi purgandi sunt, per quos aliorum culpa feriantur: ut ipsi jam mundi per ultionem veniant, qui aliorum vitia corrigere festinant: Quod & ipse breviter alibi repetens: Consideremus, inquit, quia aut tales sumus quales nonnullos corrigimus, aut tales aliquando fuimus, etsi jam divina gratia operante ante non sumus, ut tanto temperantius humili cor de corrigamus, quando nosmet ipsos verius in his quos emendamus, agnoscimus. Hoc est videlicet quod pridem dixerat Sapiens, Justus est prior accusator sui, unde ad faciliorem praxim formatur hæc

E 23 ^{nov.}
c. 5.

Prov. 18.

NONA VERITAS.

Si Justus est prior accusator sui, quanto magis injustus?

RATIO est evidens, quia justus non est prior accusator sui, quam quia justum est eum qui accusat alium prius se accusare, quocumque id modo fieri possit: Non enim esset in hoc justus, neque propterea commendaretur à Scriptura, nisi justum & æquum esset ita se prius accusare.

Sed quando injustus accusat alium longe est justus ut se prius accuset, quam quando justus accusat. Nam ubi est amplior accusationis ratio, certè est etiam justior. Quis autem dubitet esse ampliorem in injusto quam justo?

Adde quod, cum injustus in accusando alium facilius peccare possit quam justus, nisi se diligentius temperet: nonne ipsi etiam magis quam justo necesse est ut sibi temperando advigilet? At quo tandem modo aptus se temperare discet nisi se prius accusando & condemnando ut dictum est? Nonne sic Christus Dominus accusantes mulierem temperavit, cum & illis dixit, qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat, & tum illis sua cuique

peccata monstravit, quorum intuitu statim ab accusando cessarunt. Hoc est enim quod inclians se deorsum coram illis digito scribebat in terra, ubi sese inspicientes, inquit sanctus Augustinus, & se nos invementes, recesserunt. Nonne hoc ipsum denique est quod antè Dominus unicuique eorum qui sunt in aliis accusandis nimis præcipites, dixerat: Quid vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem qua in oculo tuo est, non consideras? Aut quomodo potes dicere fratri tuo, frater, sine ejciam festucam de oculo tuo, ipse in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita, ecce primum trabem de oculo tuo, & tunc perspicies ut educas festucam de oculo fratris tui.

Hoc est enim revera hypocritam agere, cum injustus & peccator se non prius inspecto & accusato proximum arguit, nam charitatis vel justitiæ zelo se id putat & præ tendit agere, quod merè fictum & simulatum est, cum si charitate & justitia verè moveretur, à seipso inciperet, & prior esset accusator sui. Si enim justè justus, quanto magis injustus?

Cæterum, hic considerando quanta prudentia Christus evitavit accipitem calumniam sibi ab adversariis paratam vel nimiam mansuetudinis vel nimiam severitatis, apud occurrit dictum S. Hieronymi quo representetur

Epist. 11.
ad Paul.

DECIMA VERITAS.

Non multum distat in vitio, vel decipere posse, vel decipi Christianum.

RATIO EST ex eodem sancto Doctore, quia non multum distat in vitio, si vel prudentiam sine simplicitate habueris, vel sine prudentia simplicitatem: cum utrumque Christus conjunxerit dicens, *Esote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columba.*

Sed vel decipere posse, vel decipi Christianum, est habere prudentiam sine simplicitate, vel simplicitatem sine prudentia.

Ergo alterutrum non multum distat in vitio, proindeque tibi ex æquo vigilandum, ne vel quemquam decipias, vel à quoquam te sinas decipi.

Plenior sententia Divi Hieronymi hæc est: *Habeto simplicitatem columbae ne cuiquam machinere deos; & serpentis astutiam ne alio-*

rum

quam supplanteris infideliis. Non multum distat in vitio, vel decipere posse vel decipi Christianum. Quod autem ait posse, idem est ac nolle; Nam quod non potest licite Christianus, debet ita nolle & ita debet abstinere, ac si omnino non posset, ut alibi fusius declaratur.

Sic porro tres alii conformiter Latini Doctores docent: S. Gregorius ubi de Jobo dicitur, *Quod vir erat simplex & rectus, nonnulli namque ita sunt simplices ut rectum quid sit ignorent, sed eo vera simplicitatis innocentiam deserunt, quod ad virtutem rectitudinis non assurgunt, quia dum cauti esse per rectitudinem nesciunt, nequam quam innocentes persisterent per simplicitatem possunt. Hinc est quod Paulus discipulos admonet dicens, volo vos sapientes esse in bono, simplices autem in malo. Hinc rursum dicit, Nolite pueri effici sensibus, sed malitia parvuli estote. Hinc per se-*

metipsam Veritas discipulis praecepit dicens: Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columba. Viraque enim necessaria in admonitione conjuncta, ut & simplicitatem columbae astutia serpenti instrueret, & rursum serpentis astutiam columba simplicitate temperaret.

S. Ambrosius; quia plerisque non virtus sed infirmitas videtur sine ratione simplicitas, ut tu veram suscipias, admoneris, id est, ut exequaris industria munus naturae; Quasi diceret, ut quod naturale est omnibus, nolle decipi: tu virtute, tu id prudentia rationali efficias. S. denique Augustinus, Duo sunt quae annexae ad invicem sunt, ut unum sine altero, aut parum aut nihil omnino proficiat: simplicitas enim sine astutia, stultitia reputatur: astutia sine simplicitate superbia approbatur.

L. 7. in Luc. 6 9.

Serm 144 ad Fr. in Erem.

FERIA TERTIA.

LVCEM MVNDI SE DICIT CHRISTVS.

Ego sum Lux mundi, qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitae. Joann. 8.

VERITAS PRACTICA.

Qui lucem mundi Christum confiteris, & mundum potius quam Christum sequeris, palpas in meridie.

RATIO EST. Quia ille moraliter dicitur palpasse in meridie qui suis in moribus sic aliorum quam lux illa demonstrat agitur, sicut qui cecus palpasset in tenebris.

Sed qui lucem mundi Christum confiteris, & mundum potius quam Christum sequeris, sic plane tuus in moribus aliorum quam lux illa demonstrat, ageris.

Ergo palpas in meridie. Quo tunc sic in Scripturis maledictum, sanè carven tum est, & mundo magis ac magis renuntiandum.

I. PUNCTUM.

CUM Christus Dominus miro Judaeis modo quae latebant ipsorum crimina patefecisset, ac in luce palam unicuique sigillatim demonstrasset, tum illis opportunè dixit se lucem mundi esse, hoc est, se in mun-

Hayneufue Pars quarta.

do esse ad illustrandas hominum mentes circa bonum & malum, circa verum & falsum, circa virtutes & vitia, quod Solis lumen in mundo est circa res alias denudandas. Non tam mirentur se illustratos quam admirentur illustrantem, & quantum tenebris lucem praefertunt, tantum se illi totos intelligant addicendos.

Jam hoc ipsum paulò antè Nicodemo dixerat Dominus, unde sacer Evangelista refert, hoc iterum ab illo dictum, sic expressè narrans consequenter ad historiam de adultera: Iterum ergo locutus est Iesus, dicens: Ego sum lux mundi, qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitae, lumen scilicet quo discat hic redè vivere, ut in aeternum beatè vivat. Ex quibus verbis cum multa in Christi gloria, & in spirituali profectum derivare possis, tum illud quod proposita veritate continetur, multum certè facit ad illam contemptus mundi praxim, quae nobis plurimum commendari debet. Mirum enim est, & plusquam dici potest stupendum, quod tu Christianus, tu fortè religiosus, & Ecclesiasticus & Ecclesiastes qui lucem mundi Christum confiteris, profiteris & doces; Tu tamen ipse mundum vivens

vivendo potius quam Christum vitæ lumen sequaris! Quid hoc aliud est quam *palpare in meridie*, quid hoc aliud quam *maledictum esse*? Quid est enim palpare in meridie & quid maledicto similis quam similem esse Judæis, quibus in pœnam eorum desertionis dinuntiabat Moyses cetero futurum: *Percussiat te Dominus amentia & cœcitate, a furorē mentis; & palpes in meridie sicut palpare solet cœcus in tenebris; & non dirigas vias tuas.* Tuis scilicet in vitæ moribus tam obliquè, tam pravè, tam perversè incedas quam solet ambulare cœcus, aut amens, aut ebrius quaquaversum per devia periculosè gradiens. Quod & in libro Job repetitur: *Per diem incurront tenebras; & quasi in nocte sic palpabunt in meridie.* Et revera sic Judæi, sic Pagani vivunt, sic in media ipsa luce quæ Christianos omnes illustrat, tenebris involutum habent animum ut non minus à recta vivendi discedant via, quam à recto cœcus ambulandi gressu.

Sic apertè quondam deplorabat Iliias: *Expectavimus lucem, & ecce tenebra; splendorem, & in tenebris ambulavimus.* Palparimus sicut cœci parietem, & quasi absque oculis, atrectavimus: *impingimus meridie quasi in tenebris, in caliginosis quasi mortuis.* Et Sophonias: *Ambulabunt ut cœci, quia Domino peccaverunt.* Quid clarius non in verbis modò Scripturæ quæ perversa Judæorum facta prædicunt, sed in ipsis Judæorum factis quæ prædictas de se scripturas in suam ipsorum perniciem nimis verè complent. Nonne te miseret miserandi eorum status?

II. PUNCTUM.

SED tu qui lucem mundi Christum confiteris, & mundum potius quam Christum vivendo sequeris, sic tuis in moribus alioversum quam lux illa demonstret, ageris.

Nam si mundus quem sequeris ipsi est Christo totus oppositus, nonne de illa tu oppositio- ne tantum participas quantum ad mundi sensum & facta, vitam componis? Quid est enim ille oppositus Christo mundus, nisi qui tali de rebus sentiunt, & vivunt modò quem Christus verbo damnavit & exemplo? Unde tu qui talem sequeris vivendi modum, tu quis es, nisi pars ejus mundi quem Christus damnat, cum ut dixi non aliter quemvis de mundo damnet quam quia sibi opposito vivit modo? Nunc judicium est mundi, dicebat proximè morturus Christus, non hujus aut illius simpliciter homi-

nis est judicium, sed totius mundi est: eorum scilicet omnium qui de mundo sunt, de quibus jam dixerat, *Mundus me odit, quia testimonium perhibeo de illo quod opera ejus mala sunt.*

Atque hinc apertè Apostolus, dum judicatur, à Domino corrumpitur, ut non cum hoc mundo amnemur, id est, ne si fortè mundum factis sequamur, pœna qua mundus plectitur, nos sequatur, & cum ipso nos in æternā perniciē devolvat mundo, cujus nos similitudini prius involvimus.

Et hæc quidem universim propositionem probant, at verò particulatim, tu accuratius vide quid lux illa quam confiteris demonstret, & quam inde procul incedas affectibus & moribus. *Va cum benedixerim vobis homines!* Tunc id putas infaustum & miserum cum benediceris? *Omni petenti te tribue:* Nonne tu pluribus negas quam tribuis? *Nolite in sublime tolli:* Tu quo aspiras vehementius quam in sublimi e? *Omnia qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus:* An vel uni eorum quæ possides renuntialis? *Qui major est in vobis, fiat sicut minor:* Tu cum sis minor, nonne major esse velles?

Quid porro est aliud ire quam lux Christi demonstret nisi hoc sit? Et quid aliud dicebat Balaamo, aut quid aliud loquentē Angelū commovebat contra ipsū, cum diceret, *Ego veni ut h'dversarer tibi, quia perversa est via tua mihiq; contraria.* Et rursum, *si ambulaveris ex adverso mihi, ego quoq; contra vos adversus incedam.* Nihil planè aliud ab illis in te est, nisi quod illi minus habebant luminis quo se viderent advertari Deo, tu verò magis.

III. PUNCTUM.

QVI Christū igitur mundi lucē confiteris, & mundū potius quam Christū sequeris, nonne tam evidentè palpas in meridie quam media ipsa luce apertius tibi Christus lucet, & quam apertè devias à recto tramite quem lux illa demonstrat, dum mundum sequeris, perinde ac si cœcus esses aut in tenebris ambulares? *Populus qui sedebat in tenebris, videt lucem magnā,* dum vidit Christum: Tu verò sedens in illa luce nihil nisi tenebras vides, dum nihil nisi mundum in tuis respicis moribus. Quid magis potest esse transversū & devium? Deplorabat infideles Apostolus quod *Deus hujus sæculi excasset eorum mentes ut non fulgeret illis illuminatio Evangelii gloriae Christi qui est imago Dei.* Nonne tu saltē ex illa parte similiter deplorandus qua te idem hujus

ius sæculi Deus, id est, dæmon exæcavit, ut non fulgeat tibi quod contra mundum Christus dixit? Cur putas dæmon vocatur huius sæculi Deus, nisi quod dum sæculares & mundani præferunt illum Christo, tanquam Deus ab illis colitur, vel quod eius placitis & institutis tam constanter inhæreant, ac si divina essent placita & instituta.

Nec tibi palpes in professione Christiana, vel etiam Ecclesiastica vel religiosa, si mendana sectaris, nam hoc ipso atrocius illa sectando peccas; sicut illi de quibus Apostolus, qui cum cognovissent Deum non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt, sed evanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipientibus suis.

Hoc est scilicet quod timebar futurum in Christianis, & quos propterea tam vehementer admonebat: *Hoc igitur dico & testificor in Domino, ut jam non ambuletis sicut & gentes ambulantes in vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati à vita Dei per ignorantiam qua est in illis, propter cecitatem cordis ipsorum. Quasi diceret, nisi ambuletis ut filii lucis & non ut filii tenebrarum, tenebræ vos comprehendent, & reterto duntaxat nomine Christiano vel ritu aliquo exteriori, sic intus obscurati & cæci eritis, quantum ad nonnullas mortales Evangelii præceptiones, sicut ipsi Gentiles ad omne quod ignorant Evangelium. Sic uni-*

formiter S. Petrus post Christiana quædam monita, rationem subdit quæ supra dicta omnia valde confirmat, *Cui enim non præsto sunt hæc, cæcus est & manutentans, oblivionem accipiens purgationis veterum suorum delictorum, id est, sic vivit quasi non esset conversus, quasi non esset confessus, vel quando confessus est quasi non esset professus se contra mundum & carnem dinceps victurum, aut quasi oblitus esset se tum id fuisse professum, quando confessus obtinuit suorum veniam delictorum.*

Quæ quidem cæcitas consequens acceptum vitæ lumen, longè est gravior quàm si antecedens esset; nam si consideretur ut culpa propter quam Christianus & religiosus sic cæcutit, si consideretur pœna sic à Deo constituta, profectò periculosius utrumque est ad sempiternum interitum. Unde idem ipse S. Apostolus paulò post pergens: *Si enim, inquit, refugientes conquinaciones mundi in cognitione Domini & Salvatoris Iesu Christi, his rursus implicati superantur, facta sunt eis posteriora, deteriora prioribus: Melius enim erat eis non cognoscere viam justitiae, quàm post agnitionem retrorsum converteri ab eo quod illis traditum est sancto mandato.*

Vide in 2. parte, Feria 5. Hebd. 4. post Pascha. Et in 1. parte, die 5. Januarii, ubi hæc habetur Veritas:

Dam lucet, ambulandum: ne tenebræ fiant.

2. Pet. 1.

ibid. 2.

FERIA QVARTA.

DE IGNORANTIA DEI ET CHRISTI QVAM HABENT IMPII ET MUNDANI.

Neque me scitis, neque Patrem meum. Joann. 8.

VERITAS PRACTICA.

Ita diligenter expendendum & inculcandum.

Quidquid de Christo se scire dicant impii & mundani, Christum nescire dicendi sunt.

RATIO EST. Quia Christum nescire dicendi sunt qui de Christo in moribus aliter sentiunt, quàm si reverè sentiendum.

Sed quidquid de Christo se scire dicant impii & mundani, de illo in moribus aliter sentiunt quàm si reverè sentiendum.

Ergo Christum nescire dicendi sunt. Quod tamen ipse nollent si adverterent, quàm obrem hoc il-

I. PUNCTUM.

CUM de Patre suo Christus Judæos instrueret, atque illud in primis affirmaret se non esse solum in testimonio de se ferendo, sed simul Patrem à quo missus erat, testimonium de ipso perhibere, tunc à Judæis interrogatus est: *Vbi est Pater tuus? Respondit Iesus, neque me scitis, neque Patrem meum: Si me sciretis, forsitan & Patrem meum sciretis.*

Q 2

Patrem

Patrem Christi carnaliter acceperunt, inquit sanctus Augustinus, quasi dicerent, nos solum te videmus, ostende nobis tecum esse Patrem tuum. Theophylactus vero scribit quosdam notare, hoc à Judæis prolatum velut ad contumeliam & contemptum Christi, quasi proprium ignoraret Patrem, vel quod vilis & abjectus esset Joseph; & addit, quia ergo non interrogabant scire volentes, non respondet ad eam questionem. Quid est autem, ait S. Augustinus, si me sciretis, & Patrem meum sciretis, Nisi Ego & Pater unum sumus, sic enim solemus de similibus dicere, si hunc vidisti, illum vidisti.

8. Reg. 2.

Observat porro sapienter Origenes coluisse quidem Judæos Deum, Sed, inquit, solet scriptura, qui male vivunt, eos dicere Deum non agnoscere, sic de filiis Heli dicitur, quod Deum ignorabant. Atque hinc nata Veritas quæ modo perpendenda proponitur. Quod quidquid de Christo sive de Deo se scire dicant Impii sive qui solutioris & laxioris sunt vitæ, sive qui mundani dicuntur, Christum nescire dicendi sunt.

Et plana quidem est Ratio quoad illam priorrem partem qua dicitur eos Christum nescire qui de illo in moribus aliter sentiunt, quam sit revera sentiendum, Sed tamen ut pateat etiam apertius, distingui possunt tria quædam quæ de Christo scribi debent, & in quibus addiscendis & profitendis bene vel male à nobis de illo sentiantur. Primum est eorum quæ spectant ad sacramentum eius Personam, ut quod sit Deus & homo, quod Dei filius, & Virginis: quod duas in una persona naturas habeat; quod sit revera mortuus & resurrexerit, & similia quæ de illo fides Orthodoxa proponit.

Secundum continet ea quæ Christus de suo Patre, sive de Divinitate ac Mysterio sanctissimæ Trinitatis docuit, de unitate Dei, de Trinitate personarum, de divinis attributis & perfectionibus, de adorando Deo in Spiritu & Veritate, atque universim quæ spectant intellectum & fidem, sive doctrinam quæ speculativa dicitur, ut distingatur à practica & morali, quæ veritatem constituit caput eorum quæ de Christo sciri debent: Nempe illa quæ verbo & exemplo docuit ad mores nostros reformandos, & divinæ Legi conformandos, qualis est totus ille sermo quem bene longum & totum moralem in monte habuit, & qualis est tota ejus vita quam in nostrum exemplum ita instituit ut quemadmodum ipse abstinet mollibus, & dura sustulit, sic abstinere & sustinere disceremus,

quod paucis hisce verbis totum complexus est, ut alibi fusius demonstratur, Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, tollat crucem suam quotidie, & sequatur me. Luc. 9.

Atque hoc tertium est Caput de quo est prima propositio, quod Christum nescire dicendi sunt qui de illo in moribus, Id est, in hac morali doctrina quam verbo & exemplo docuit, aliter practice sentiunt quam revera ipse senserit, docuerit, & voluerit à nobis practice sentiendum; Non quod illa quæ docuit omnia sic à nobis sciri debeant, quemadmodum duo illa quæ dicuntur ad salutem scitu necessaria, Mytheria sanctissimæ Trinitatis & Incarnationis Christi Domini, sed quod nihil in moribus nostris repugnans ejus morali doctrinæ sit, quam si propterea docemur, si de illa instruimur & informamur, ut fieri solet in Christianis Exercitationibus publicis, tunc nos ei toto & mente & affectu & vita & moribus conformemus: atque ut ait Apostolus, doctrinam Salvatoris nostri Dei ornemus in omnibus, Id est, Ipsi nos totos ejus doctrinæ moresque nostros ornemus, ordinemus & componamus. Aut certe si desimus, si hanc audire doctrinam nolumus, vel auditam non credere, vel ita verba interpretari & fingere ut facto etiam aliter conversemur: hoc est quod dicitur sentire de Christo in moribus aliter ac sentiendum est: hoc est quod asseritur quod qui de illo sic secus sentiunt, Christum ignorant & nesciunt. Esto sciant & credant illum esse Deum & hominem, illum esse Dei ac Virginis Filium, nec tamen sciant aut credant sic ut actu & practice credendum est quod ille docuit de cavendo aspectu mulieris, de continendo coe, de arcta tenenda via, & de similibus quæ ad mores spectant, Christum nescire dicendi sunt. Non est verus Christus quem putant credere, fingunt sibi Christum suo conformem genio, ne suum Christo conformem genium. Fictitius est ille Christus & mendax quem mendacem faciunt, ut sic Ipsi sua tueantur dicta & facta quæ sunt vero Christo contraria.

Nonne hoc ipsum asseveranter de illo affirmantes qui hanc quidem moralem Christi sectaretur doctrinam, sed qui tamen Christum vel Christo non crederet, prout illa duo prima quæ diximus capita credendum statuunt? Quid sentis de Euty: hete qui cum esset Monachus, moralem credibile est quod institutionem Evangelii, atque ipsam perfectiorem Christi doctrinam profiteretur: quia tamen Christum non credidit

duas

duas habere naturas distinctas & non confusas, nonne Christum ignorasse & nescisse dicendus est? Nonne Christum hoc ipso sibi finxit à vero Christo alium, quo verum Christum non credidit? Sic planè licet quis in duobus illis primis non erret capitibus, sed in solo duntaxat tertio, quod mores & Veritates practicas continet: licet duas in Christo conficitur naturas & alia quæ de illius persona proponuntur, nec tamen credat Fide practica quæ per charitatem & mores Christianos exhibetur, quod Christus ea propter instituit: Christum ignorare & nescire non minus dicendus est atque alius de quo non dubitas.

Sic Judæi non ignorabant omnino Christum, imo tam verè multa de illo noverant ut Christus ipsis diceret, *Et me scitis, & unde scitis?* At verò cum cæteris ejus dictis non crederent, atque in his præcipuè quæ ad vitam in melius transferendam proponeret, illi resisterent: *Neque me scitis, inquit, neque Patrem meum:* scientia videlicet practica, cujus defectu deficit alia, Quo in sensu dicebat Salomon: *Stultissimus sum virorum, & Sapientia hominum non est mecum, Non didici Sapientiam, & nō novi scientiam Sanctorum;* quæ in praxi scilicet & in factis exhibetur, non quæ solo intellectu possidetur. Nam intellectualem illam quam vocant Sapientiam non amisit Salomon cum peccavit, sed practicam, quia non sapienter vivebat prout vivendum ex Sapientia noverat.

O si mundi Sapientes hoc intelligerent!

II. PUNCTUM.

SED quidquid de Christo se scire dicant impii & mundani, cum aliter vivant ac Christus docuit, aliter de Christo in moribus sentiunt, quam sit verè sentiendum.

Cum enim dicant se multa de Christo credere, non sunt ita impii ut ausint illi apertè repugnare cum non sint verò ita pii ut velint se illi conformare, quid facient? Nam aut illi resistendum, aut se illi vident conformandos? Neutrum horum velent, & tamen alterutrum necesse est. Unde mirum quantum angantur animo quoties Christum loquentem legunt vel audiunt, nam se vel ab eo divulos intelligunt, vel à mundo divellendos. Poterintne verò mundanus non esse mundo addictus? His angustia sunt undique de quibus plura vide in hac parte, Fetia 4.

Hebdom. 17. Interim verò molliendus ille angor, emergendum quoquo modo ex illis angustis: nam sic vivere inquietos, non est vivere, cum ut ait Sapiens, *Vita hominis sit Jucunditas cordis.* Nulla verò sit cordis jucunditas ubi talis est angor, ubi tales angustia.

Ecc. 30.

Quamobrem ut sibi pacem aliquam inveniant quæ neque dum Christo, neque dum mundo repugnat, repetiri potest, inveniunt mediam quandam viam qua cum Christo & cum mundo incedant, qua neque Christo repugnet, neque mundo; qua Christum una simul & mundum sic inter se concordent, ut dum Christo loquenti obediant, mundum non deserant: & dum mundo adhærebunt, Christum non fugiant nec ab eo disjungantur. Nempe interpretantur Scripturas suo modo; verba & mentem Christi suis accommodant moribus, non suos Christo mores: audiverunt esse quoddam genus interpretandi Scripturas quod *benignum* & facile dicunt, hoc libenter utuntur; & hoc molli verbo emolliunt quidquid conscientiam durius alioquin premeret & lancinaret. Si opponas illis Christum, laxiorem viam condemnantem: Respondent vel illud *laxiorem* nihil ad se pertinere, cum multis ipsi coarctentur rei domesticæ difficultatibus; vel tantum spectare illos qui suis omninò laxent habenas concupiscentiis, quos inter non se annumerant. Si de honore, si de divitiis, si de aliis quibuslibet mundanis affectibus, ex Christi verbo & exemplo contendas cum illis & eos vehementius urgeas, recurrent semper ad illud suum benignum interpretandi genus: non esse illa ex se mala, Christum velle tantum capitalia tollere vitia; naturæ legem à gratia non destrui, legem esse naturæ quæ famam, honorem & vitæ comoda præcipit. Christum velle misericordiam, non sacrificium: Christum peccatores suscipere non expellere: Christo notam esse humanam infirmitatem; Christo bonitatem esse ingentem cujus est misereri potius & parcere quàm condemnare.

Atque ita, ut vides, jam Christum non habent sibi repugnantem, neque ipsi etiam mundo repugnant cum utrumque simul benignè & & commode sic attemperent ut neutrum neutri præjudicet.

Itane verò Christus secum ipse punget? Itane verba ejus transeant, cum cælum & terra potius quam ejus verba excidant? *O presumptio nequissima, unde creata es cooperire avidam malitiam* Matt. 23.

Eccl. 37. 1 *Et dolositate?* Responde omnino Sapiens, nam primò manifesta est præsumptio quæ sic audeat Scripturas depravare & de Christi sensu sic iudicare. Deinde, mera malitia est & dolositas quam præclare David expresserat, cum dixit de pravo quovis homine se in sua pravitate peperam excusanti. *Verba oris ejus iniquitas & dolus. Nescit intelligere ut bene ageret.* Si enim intellexisset, quæ à Christo contra mundum & mundanos prolata sunt, profectò sibi magis à mundo timuisset, & ab eo recessisset, sed noluit intelligere, ne sic timeret, & recederet. At ne tamen à Christo se penitus alienaret, Christum ad mentem suam interpretari præsumpsit, in quo est aperta iniquitas & dolus manifestus, quasi sic Christum falleret, quasi sic se tueri posset, quasi sic cum Christo conveniret: cum tamen totius ab illo dissentiat in moribus, quamdiu mores ejus mundani sunt.

Ad. 13. *O plene omni dolo & fallacia, non desinis pervertere vias Domini rectas? Et nunc ecce manus Domini super te, & eris cæcus.* Hoc plausu illi accidit secundum animam quod Mago illi quem corporali percussit cæcitate Apostolus. Nempe non videt neque sentit quàm longè à Christo sentiat, non videt quàm iniquè & dolosè agat cum se fingit cum illo consentire. Hæc est scilicet erroris operatio quam misit illi Deus teste apostolo, *ut credant mendacio qui non crediderunt veritati, sed consenserunt iniquitati.*

III. PUNCTUM.

ATQUE hinc patet quod quicquid de Christo se scire dicant impij & mundani, Christum nescire dicendi sint; Cum ab illo in moribus ita longè dissentiant, quàm in cæteris credendi articulis dissenserunt hæretici qui de illo negarunt vel affirmarunt quod sanæ fidei repugnabat; & de quibus non dubitas quod illi Christum nescirent. Sic expressè dilectus Christi discipulus, ut jam alibi est expolitum, *In hoc scimus quoniam cognovimus eum, si mandata ejus obsequeremur. Qui dicit se nosse eum, & mandata ejus non custodit, mendax est, & in hoc veritas non est.* Qui nempe mandata ejus non custodit cum se dicit eum nosse, hoc id animo dicit ut se à mandatis ejus non custoditis excuset, quasi diceret, *Novi eum, bonus est & benignus, dissimulat peccata hominum, non ita curat hæc minima. Mentitur verò qui hoc dicit, nec eum novit.* Si

cut tu ipse dices roganti cuipiam ut menteris, ut furro consentires, vel quid aliud velles quod omnino nolles: nonne ipsi tum dices, *non me nosti. Quid! ut ego furer! ut ego mentiar! non me nosti, non is sum ego quem putas.* Sic planè Christus existimanti aliter de peccatis ipsum sentire quam revera sentiat: non me nosti, peccator. Existimasti inique quod ero tui similis! arguam te, & statuum contra faciem tuam. In hoc enim tripliciter arguendus peccator & puniendus. Primò quod à peccato sive à mundano affertu nolit discedere. Deinde, quod ut securè possit in illo permanere, sibi malignè fingit de Christo quæ non sunt, quod est malo dolo agere. Tertio denique, sic vera Christi cognitione privatur, nec magis Filium novit quam mundus Patrem de quo ipse dicebat filius: *Pater juste, mundus te non cognovit.*

Nonne hæc ad cautelam sufficient, seu ad pravos cavendos affertus, qui dolos hujusmodi comminiscuntur & fabricant? Regula juris est *Quod nulli debet patrocinari sua fraus.* Sunt verò in Scripturis multa quæ malignam hanc mentem exagitant & valdè castigandam monent. Iob decimo quinto: *Quantum in te est evacuasti timorem, Docuit enim iniquitas tua os tuum, & imitavit linguam blasphemantium. Condemnabit te os tuum, & non ego; & labia tua respondebunt tibi. Numquid consilium Dei audisti, & inferior erit eius Sapiencia? Tum ubi plurimas denuntiavit peccatori penas, quasi rationem & causam earum reddens, sic concludit: *Conceptit dolorem, & peperit iniquitatem, & uterus eius preparat dolo.* Id est, quæcumque objeceris contra eius voluptates, paratos habet dolos ad illa omnia diluenda: quod certè est exitiæ dignum poena.*

Sic Ecclesiasticus primo ipso sui Operis capite: *Quoniam, inquit, accessisti maligne ad Dominum, & cor tuum plenum est dolo & fallacia. In lignis verò locus est, & ad rem nostram valde accommodatus Jeremiæ nono; *Extenderunt linguam suam quasi arcum mendacij, & non veritatis confortati sunt in terra, quis de malo ad malum egressi sunt, Nempe ad excusandas excusationes in peccatis, *Et me non cognoverunt dicit Dominus. Docuerunt enim linguam suam loqui mendacium; Ut iniquè agerent; laboraverunt. Habitatio tua in medio doli. IN DOLO RENVERVNT SCIRE ME, DICIT DOMINUS.* Valde observanda verba. Tum aptè quod ha-**

bet Oseas : Ego erudivi eos & confortavi brachia eorum : Et in me cogitaverunt malitiam. Reversus sum ut essent absque iugo: facti sunt quasi arcus dolosus: Qui neque arcus non rectè dirigitur, vel qui in ipsum dirigentem retorquetur, cum ut excutiat à se jugum severioris disciplinae, sibi fingit non excusum à se jugum: & dum putat se dolose malum à se amoliri, malum in se gravius à suo dolo accessit. Sic nempe *Illusor si fueris, solus portabis malum.*

Vide in 2. parte, Dominica Sexagesimæ, ubi hæc Veritas exponitur:

Nisi Verbum Dei te convertat, tu pervertes Verbum Dei.

Et in hac 4. parte, Feriâ 2. Hebdomadæ 15. ad hanc ibi propositam Veritatem:

Nisi se quisquis Christo conformet, sibi Christum conformabit.

FERIA QUINTA.

DE TREMENDO QVOD CHRISTVS DIXIT VERBO:

In peccato vestro moriemini. Joan. 8.

VERITAS PRACTICA.

Illud mundanis præcipue tremendum est verbum; *In peccato vestro moriemini.*

RATIO EST, Quia illis præcipue est tremendum qui se in peccato esse ignorant, ignorantia inexcusabili.

Sed talis sunt Mundani.

Ergo & illis præcipue tremendum est Verbum, a quoque multis: quia hæc lata porta, & spatioiosa via est qua ducit ad perditionem: & multi sunt illi qui ut ait Dominus, *invitant per eam.*

Matth. 7.

I. PUNCTUM.

DIXIT iterum Judæus Jesus, Ego vado & quaeritis me, & in peccato vestro moriemini. Vos de deorsum estis, ego de supernis sum, Vos de mundo hoc estis, ego non sum de hoc mundo. Dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris.

INFOELICISSIMA conditio, inquit sanctus Augustinus, *miseri fors istorum qui de ore veritatis audierunt, In peccato vestro moriemini.* Hoc est enim dicere, maledicti in æternum & damnari estis. Non sic vero dixit quasi decretorium, quasi absolutum id esset, cum hanc simul apposuerit conditionem. *si non credideritis, moriemini in peccato vestro.* Atque ita sicut poterant credere, poterant etiam non mori in peccato: sed quia pauci ex iis erant credituri, aut in fide pet-

mansuri, idcirco quasi absolute affirmatur quod sint in peccato morituri. Tale scilicet erat eorum peccatum ut vix ab eo converterentur sicque in eo morerentur. Quodnam autem esset, aperuit illis Christus cum dixit, *vos de deorsum estis, vos de mundo hoc estis.* Id est mundani, terreni, mundana & terrena sapientes & affectantes; quales jam sunt multi etiam Christiani, etiam Ecclesiastici, etiam Religiosi de quibus manifestè Apostolus: *Multi ambulant quos sapse dicebam vobis, Nunc autem & scilicet dico, inimicos crucis Christi, quorum finis interitus.* Atque ut apertius illos esse mundanos declarat, sic pergit, *quorum Deus venter est, & gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt.* Nempe his tribus dicendi modis triplicem illam concupiscentiam de qua S. Joannes, quæ mundum & mundanos facit, completur: *Quorum, inquit, Deus venter est, hæc est concupiscentia carnis: Et gloria in confusione ipsorum, hæc est superbia vitæ: Qui demique terrena sapiunt, hæc est concupiscentia oculorum seu cupiditas & appetentia bonorum temporalium, quorum visu nec oculus, neque cor affectu saturatur.* Quamobrem uno verbo mundanos dicimus, quibus præcipue sit tremendum hoc Christi Domini Verbum: *In peccato vestro moriemini.*

Phil. 3.

Phil. 3.

1. Joan. 2.

In 1. part.

Dom. 4.

Acto.

In 2. part.

Dom. 7.

ut

ut quia tam certa est, minus forte persuadet iis qui se nolunt persuaderi, aut qui se nolunt tam vehementer urgeri ad deponendum quod vident necessarium deponendum, aut moriendum in peccato. Tu tibi tamen consultius prospice, & tanto accuratius rationem hanc expende, quanto est certior.

Si quis in peccato mortali vivat quod ignoret ignorantia quam vocant vincibili, prava aut etiam affectata, de quo proinde peccato non confiteatur, nunquam ipsum poeniteat, nullo unquam Sacramento, nec ullo virtutis actu absolvatur: Nonne is morietur in peccato? Nonne id timeres si sciens volens reticeres in confessione peccatum? At prorsus idem est quando quis illud ignorat voluntaria, & inexcusabili ignorantia, quam sic definiunt & condemnant sancti Patres: Ipsa ignorantia est voluntaria, inquit Divus Thomas vel directe sicut cum aliquis studiosè vult nescire aliqua ut libere peccet: Vel indirectè, sicut cum aliquis propter laborem vel propter alias occupationes negligit addiscere id, per quod à peccato retraheretur, talis enim negligentia facit ignorantiam ipsam esse voluntariam & peccatum, dum modo sit eorum qua quis scire tenetur & potest.

Sanctus Augustinus in Psalmum tricessimum quintum, Dixit injustus ut delinquat in semetipso usque ad quartum Verbum de quo huius, noluit intelligere ut bene ageret, sic variis ut solet intercessionibus rem illustrat. Nunquid non ibi est praesens Deus, sed non est timor Dei in conspectu eius. Meditatur ergo dolos, & sequitur. Forè later illud, quia Deus ibi videt, & jam ostendit quod dicere ceperam Later illum sed volentem, quia contra se fecit, nolens intelligere. Quoniam dolose egit in conspectu eius. In cuius conspectu cuius timor non est ante oculos eius qui dolose egit. Et inveniret iniquitatem suam & odisset. Iste sic egit ut non inveniret. Sunt enim homines qui quasi conantur quærere iniquitatem suam, & timent illam invenire quia si illam invenerint, dicitur illis, recedite ab illa. Hac fecisti antequam scires, iniquitatem fecisti cum esses in ignorantia. Dat Deus veniam, modo cognovisti eam, dimitte illam ut possit facile ignorantiæ tuæ venia dari, ut libera fronte dicas Deo, Delicta juventutis meæ, & ignorantia mea ne memineris. At illam quærat, ac timet, ne inveniat illam, dolose enim quærat. Non sciebam quia peccatum est. Quando dicit homo? cum viderit quia peccatum est, & destiterit facere ipsum peccatum, quod ideo faciebat, quia ignorabat verè, sic voluit nosse iniquitatem, ut inveniret & odisset. Nunc autem multi dolose agunt, ut inveniant iniquitatem suam, Id est, non ex animo agunt invenire & odisse. Sed quia in ipsa inquisitione dolos est, in inventionem defensio iniquitatis erit. Cum enim inveniret iniquitatem, ecce jam manifestum est illi quia iniquitas est, noluit illam facere. Et ille qui dolose agebat ut inveniret, jam invenit, & non odit. Quid enim dicit? quàm multi hoc faciunt, & quis hoc non facit? Et nunquid omnes perditurus est Deus? Aut cerè hoc dicit si nollet Deus illa fieri, viverent homines qui ista committunt? Vides quia dolose agebas ad invenendam iniquitatem tuam. Nam si non dolose, sed sincerè ageres, jam invenisses & odisses, modo invenisti & defendis. Dolose ergo agebas cum quæreres. Verba oris eius iniquitas & dolos, noluit intelligere ut bene ageret. Vides quia voluntati illud irribis, quia sunt homines qui volunt intelligere & non possunt. Sunt autem homines qui volunt intelligere, ideo non intelligunt.

Sanctus Gregorius in hæc verba libri Iob, Qui dixerunt Deo, recede à nobis, scientiam viarum tuarum nolumus, nolunt, inquit, scire, quod faciunt. & quasi minus se vapulari voluerunt, sed astimant, si nesciant quod operari debuerunt: sed aliud est nescire, aliud scire noluisse. Nescit namque qui apprehendere vult & non valet: qui autem ut nesciat autem à voce veritatis avertit, iste non nesciens sed contemptior addicitur. Itemque in Iob, hæc alia libri eiusdem: qui quasi de industria recesserunt à Deo, & omnes vias eius intelligere noluerunt. Sic ait coherentè: quia sape qua facere despicunt, etiam scire contemnant, impunitatem peccandi existimant remedium nescientiæ. Quinimirum sola superbia caligine tenebescunt, atque ideo non discernunt quia aliud est nescisse, aliud scire noluisse. Et tanto magis excusationem non possunt habere, quia nesciant, quanto magis etiam nolentibus opponitur quod cognoscant.

Sanctus Bernardus: Multi profecto scienda nesciuntur, aut sciendi incuria, aut discendi desidia, aut verocundia inquirendi. Et quidem huiusmodi ignorantia non habet excusationem. Et rursus Frustrà sibi de infirmitate vel ignorantia blandiuntur, qui ut libere peccent, libenter ignorant vel infirmantur. Putas primo homini profuit, licet ipse non libenter peccavit quod se per uxorem, tanquam per carnis infirmitatem defendit? Aut primi martyris lapidatores, quoniam aures suas continuerunt, per ignorantiam excusabiles erunt?

Ex quibus sanctorum Patrum dictis, illud evidentiissimum est quod hic erat primò declarandum.

1.2.9.76
4.3.

Ps. 24.

dum, nempe illos in suo mori peccato qui hac voluntaria peccant ignorantia, quia non illud confitentur, nec magis confitendo absolvuntur quam si voluntarie peccatum, aliquid retinissent. Cum enim talis ignorantia sit voluntaria, quidquid inde procedit, censetur pari prolas modo voluntarium; & tantum abest ut peccantem & ignorantem excuset, quia ex illa sua ignorantia magis perire & puniri peccatores dicantur, quasi esset potior perditionis eorum ratio. Sic in libro Iob legitur, *De mane usque ad vesperam succidentur*, & quia nullus intelligit, in aeternum; eribunt. Sic apud Isaiam, *Propterea capivimus ductus est populus meus, quia non habuit scientiam. Propterea dilatavit infernus animam suam, & aperuit os suum absque ullo termino, & descendit fortes ejus; Nonne ipsi suis in dirioribus clamant tormentis, quod refert Sapiens: Ergo erravimus à via veritatis, & ambulavimus vias ingratas, Viam autem Domini ignoravimus. Audite ne fatentur se ignorasse! Videte ne ut profitentur se inde potissimum cruciari? Quid restat nisi ut etiam quod erat demonstrandum agnoscat, illis vel maxime qui se in peccato esse ignorant ignorantia inexcusabili, tremendum esse Christi verbum, *In peccata vestrorum moriemini?**

II. PUNCTUM.

SED tales sunt mundani. Nempe illi quos ex sanctis Apostolis Paulo & Ioanne supra descripsimus, secundum proprias concupiscentias ambulantes: Illi ex omnibus præcipui sunt qui vivunt in peccato quod tali quam diximus ignorantia ignorantia.

Tria hic afferantur, Primum est illos vivere in peccato. Secundum est illos suum ignorare peccatum. Ac tertium denique, talem ignorantiam esse inexcusabilem. De primo, quod vivant in peccato, necesse est id omnino affirmare cum mundus & mundani sic in Scripturis condemnentur quasi oppositi Christo Domino, qui suum regnum aperte dixit de hoc mundo non esse qui de mundo, suos elegisse affirmat, & qui palam profiteretur se pro mundo non orare, quod idem est atque illum execrari & supremo ferre, quod vocant, anathemate. Quæ certe de mundo & mundanis non dicerentur, nisi simul in hac mundi voce peccatum involveretur, cum nihil præter peccatum Deus oderit & condemnet. *Diligis enim omnia quæ sunt, aiebat Deo Sapiens, & nihil odisti eorum quæ fecisti, nocentim* Haynesius Pars quarta.

odiens aliquid constituisti aut fecisti. Solum est peccatum quod non fecit, & quod proinde solum odit cum mundum odisse dicitur.

Quod est itaque difficultus explicatu, secundum est, quomodo mundus sive mundani suum ignorent peccatum; nam vel peccet malum est & mortale, vel leve tantum & quod vocant veniale. Si mortale est id agnoscent, non ignorabunt; si veniale est, quid tanti periculi si forte illud non agnoscant, *Diligis enim quis* Ps. 18. *intelligit?*

Respondetur primò, non hic de omnibus mundanorum peccatis questionem esse, quorum multa certe possunt ab illis sciri quæ peccant mortalia, vel si alia leviora non agnoscantur, non tanti refert, Sed de certo quodam peccato agitur, quo & mundani fiunt, & quo ignorant se tales esse, vel peccatum esse quod tales sint.

Quapropter Respondetur secundò, sic ut plurimum fieri, quod peccatum illud sit primò tantum veniale: deinde mortale fiat actu vel habitu. Veniale tantum est in pueris, quorum affectus non circa multum gravia versari solent objecta, nec satis habent intelligentiæ quæ possint à malo bonum discernere. Sic verò etiam in ætate qualibet proveciori, dum primò affectus se ad quædam pravè applicat, non est tanta plerumque applicatio ut lethalem contrahat culpam, sed nisi cum divina gratia sibi quisque invigilet ac reprimendæ ferio concupiscentiæ vacet & studeat, *Concupiscentia quasi ignis ex* Eccl. 9. *ardescit*, ut ait Sapiens, id est, semper crescit, crescendo roboratur, roborata sanctis resistit gratiæ moribus, & pravis facilius consentit inimici suggestionibus, & in objecta quæ occurrunt graviora libentius sese profert, sic tandem fit ut mortalis illi sit culpa quæ vel nulla vel venialis tantum putaretur. Sic impudicitia, sic ambitio, sic avaritia, sic odium, sic alia vitiorum pestes sese insinuant: vel actu ut dictum est, quando non levis occurrit peccandi occasio, quæ profectò frequenter occurrit, vel habitu sive in dispositione animi, quando sic est infecta paulatim & affecta voluntas ut occurrenti consentiret objecto mortalis culpæ, tunc in continuo vivit peccato quod ignorat quia versatur circa objecta quæ sunt ita naturalia, ita naturæ conformia, ita delectabilia, ita utilia, ita honorifica, ita quotidiana & domestica ut quam vocant sensationem & advertentiam animi non excitent, *Bibitur sub* Job. 34. *sannatio tanquam aqua, INUNDATIONES* D: ut. 33.

Maria tanquam lac sugunt; Mutatur præterea nomen vitij, non est ut putant impudicitia, sed mutus animorum amor; non est illis ambitio, sed iusta sui juris ac status retinendi cupiditas, non amant avaritiam cum pecunias amant; non dicunt esse odium cum vindictam repossunt; sic se à seipso unusquisque abscondit, & sic quod ait

*Olea. 13.
Ibid. 7.*

Propheta Oleas: Absconditum peccatum ejus. Quod & paulò ante sic fufius expresserat: Comederunt alieni robur ejus, & ipse nescivit: sed & cani effusi sunt in eo, & ipse ignoravit. Et factus est Ephraim quasi colūba seducta, non habens cor.

*Hebr. 3.
post Epip.*

Adde quod si ad suum attentius peccatum adverterent, cogereatur quodammodo vel illud deponere vel non confiteri, nec conteri, vel non pacatè vivere, quæ cum omnino nolint, malunt de peccato non cogitare, sicque fit illa Conscientia cauteriata, nec non illa indolentia seu insensibilitas animi de qua fuit in prima parte.

1. Ioan. 5.

Neque parùm ad id confert quod talis est omnium vivendi ratio, ut quod omnes faciunt, impunè se quisquis putet facere, nec suum unum peccatum reputet quod est commune omnibus. Sic totus mundus in maligno positus est, ut suam nullus malignitatem norit, quia totius est mundi malignitas. Sunt quidem alii alij maligniores, sed majoris gradum malitiæ nullus sibi ascribit, nullus non modò dicit se avarum esse, sed quando etiam se talem nosset, non cerneret hoc peccatum tam grave quàm vanitatis, immodiciæ vel cuiuslibet alterius vitij, nec proinde se peccatorem agnosceret, qui quod alij peccant peccare nollit; quasi esset iustus in suo quisque peccato, qui non in cæteris esset iniustus. Sic obscuratum est inspicere cor eorum, & sic magis ac raagis quod ait Plaites, obscurantur oculi eorum non vident, & dorsum eorum semper incurvat: Deus.

*Rom. 1.
Ps. 69.*

Verùm, quod erat tertio demonstrandum, talis obscuritas & ignorantia planè est inexculabilis, quia quod exprèsse notavit sanctus Thomas, eorum ignorantia est qua seire tenemur & possumus, quantum enim tenemur ad æternam nostram procutandam salutem, tantum certè obligamur ad cognoscendos illius nostræ salutis hostes, & cognitos expugnandos. At quis nesciat aut quis seire non possit mundum ex illis esse hostibus? Quis non possit seire quod tam apertè toties in Evangelio Christus docuit, declaravit, exposuit, & in ipso vix decessu factis & exemplis confirmavit? Sic præclarè sanctus Gregorius postquam quæ supra relata sunt, dixit, Et

tanto magis excusationem non possunt habere quia nesciant, quàmò magis eis etiam nolentibus opponitur quod cognoscant, sic consequenter pergit: Unde per Salomonem dicitur, Nunquid non sapientia clamitat, & prudens in dat vocem suam. In summis excelsisque verticibus super viam in mediis stans semitis? Transire fortè asseper viam vitæ temporalis, cum ejus ignorantia poteramus, si hæc eadem sapientia in semitis angustus constitisset, investiganda fuerat si oculicari voluisset: Sed postquam incarnationis suæ mysteria publicè ostendit; postquam humilitatis exempla superbioribus præbuit, semetipsum nobis quasi transiuntibus in mediis semitis fixit, ut videlicet in eâ quam querere nolumus, impingamus, & quam transeuntis videre negligamus, tangamus offendentes. Quasi diceret, tam commodè possumus id evidentiæ scire quod nescimus, ut ipsarum evidentiæ sciendarum, sese ultro nobis obiciat, unde si quid ignoramus, nulla ignorantia super sit causa, quàm quia scire nolumus, quæ certè causa quàm sit irexcusabilis quis non videt? Si non venissem, inquit, peccati non haberent nunc autem excusationem non habent de peccato suo, Iam.

L. 21,

Mar. 16

Mar. 16

Mar. 16

Mar. 16

Mar. 16

Mar. 16

Mar. 16

Mar. 16

Mar. 16

Mar. 16

Mar. 16

Mar. 16

Mar. 16

Mar. 16

III. PUNCTUM

ILLUD ergò mundanis præcipuè tremendum est Christi verbum, In peccato vestro moriemini; quia se in peccato esse ignorant, ignorantia inexculabili, unde à peccato nunquam absolventur, & in illo propterea pereunt, ac quidquid cum viverent excusaverint, mortui tandem coguntur cognoscere quod refert Sapiens se audivisse In malignitate nostra consumpti sumus. Mera nempe malignitas sic affigit rebus eaducis & non æternis: sic affixos voluntariè detineri ut quid peccarent non adverterent, neque quod inde damnium incurrerent. Quasi bos ductus ad vitæ mam, & quasi agnus laeviens, & ignorans quod ad vincula sultus trahatur, donec iransigat sagitta secur ejus. Velut si arvis festinet ad laqueum, & nescit quod de periculo anima illius agitur. Sic apè Sapiens mundanum quemlibet exprimit qui vel mulieris vel pecunie, vel honoris affectu dueatur inordinato. Via inferni domus ejus, penetrantes in interiora mortis, id est, secū invhentes certissimam mortis æternæ causam.

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

Prov. 1

affirmabat Apostolus. Illa in Spiritum sanctum
noxa inexpiables est de qua Christus & nos alibi
fatis frequenter. Illud denique pertinax & inve-
teratum vitium, illa mens dura qua malè habe-
bit in novissimo, ut testatur Ecclesiasticus.

Ex quibus certè Scripturæ locis, nemo saltem
dubitare possit quin sit aliquod peccati genus
præ cæteris in quo qui vivunt, proclivè sit eis
mori. At quodnam illud esse posset nisi cuius
eos non pœniteret? Cuius autem peccati pec-
catorem moriturum non pœnitet nisi cuius
non meminerit, & cuius non meminisse sit æquè
voluntarium & noxium atque ipsum perpetrare
peccatum?

Quamobrem non est diutius universim pro-
banda Veritas, sed particulatim unicuique mo-
dò applicanda ut videat, & serò tandem agno-
scat num sit ille mundanus, num sit ille invete-
ratus in vitio cui tale paratum est, quod nunc
audivit, exitium?

Est autem id facillimum indagare, nam unum
proponit Apostolus, quod rem omnem consti-
ciet, *Qui volunt, inquit, divites fieri, incidunt
in tentationem & in laqueum Diaboli, & deside-
riamulæ aïnustia & nociva qua mergunt homi-
nes in interitum & perditionem.*

Jam ergo quære à teipso, Lector, quære
ab Auditore Concionator, num velit esse dives?
Non negabis profectò, sed simul dices te nolle
esse cum peccato, te nolle aliquid injustè possi-
dere: Tibi tantum vel tuo necessaria statui quæ-
rere, malas non esse divitias. Hoc omnes scilicet
dicunt, & hoc putant se dicto tutos adversus
cupiditatem divitiarum quam hic esse interitus
& perditionis causam docet Apostolus. At certè
frustra, nam vel deciperetur & nos deciperet
magnus Paulus, vel illi profectò errant. Non
dubitabat quippe Apostolus quin illi omnes
Christiani quibus loquebatur hoc ipsum dice-
rent, se nolle malo dolo & sine divites fieri: se
velle tantum quod non putant posse nolle, sibi
suisque scilicet providere. Et præcisè tamen
pronuntiat *qui volunt divites fieri*: Quasi dice-
ret, quid quid dicant quidquid objiciant, si divi-
tias appetunt cupiditate naturali quam non ra-
tione reprimant ac divina moderentur gratia,
peribunt in illa sua cupiditate. Non id quidem
putant, non id sentiunt, non id vident: At idcirco
peribunt certius quia non putant, quia non senti-
unt. Nam sic facilius *incidunt in tentationem,
& in laqueos Diaboli, & in desideria illa nociva
qua mergunt homines in sempiternum interitum.*

Non id putant, cum id audiunt quia tunc foritè
talis tentatio non occurrit: sed cum in media
venerint negotia, cum se dabituræ vel justuræ
occafio, cum æstus cupiditatis totum absorpse-
rit animum, tunc illi laquei Dæmonis, tunc illa
nociva desideria quæ vel iniquè aliena si possint
rapiant, vel si non possint ardentius appetant,
aut sua etiam avidius retineant, cum essent pau-
peribus vel debitoribus relinquenda. Quam
multis denique modis peccari potest cupiditate
non repressa quæ est omnium malorum radix,
tam multis peccant qui volunt divites fieri, nisi
diligentissimè sibi cavent; sibi autem non ca-
vent qui non id timeant, qui non credunt Aposto-
lo, qui se quidem sentiunt velle divites fieri, sed
nulla inde præsentunt pericula, nulla damna,
nullum interitum.

Unde tu cum fatearis ex his esse, quid restat
nisi ut simul agnoscas te ex illis cenferi qui de
mundo sunt, qui de deorsum sunt, & quibus se-
mel iterum ac tertio repetit Dominus, *In peccato
vestro moriemini.*

Decretoria prorsus sententia est contra mun-
dum & mundanos, contra concupiscentes in-
ordinatè divitias vel honores vel voluptates,
nam eadem triplicis hujus concupiscentiæ ratio
est, quantum ad infamiam quæ inde sequitur
mortem. Non est quidem ratum te in tuis mori-
turum concupiscentiis, imo ne hoc in statu mo-
rariis, admoneris inde emergere, inde indomi-
tas cum gratia refrænare velle cupiditates. En
ut omnes invitat Princeps Apostolorum Petrus,
*Non configurati prioribus ignorantia vestra desi-
deriis, sed secundum Eum qui vocavit vos, san-
ctum.* At si hæc sancta contemnis monita, si per-
gis eo semper res humanas affectu quo soles
prosequi, tam verum est te malè moriturum,
quam certum est te aliquando moriturum.

Cur enim certum est te moriturum, nisi quia
mortalis es, nisi quia naturalem in teipso tuæ
mortis habes causam? Sed quamdiu mundanus
es, sic latentem habes in animo malæ tuæ mor-
tis causam & radicem quæ est cupiditas non re-
pressa. Quid ergo dispar in utraque morte?
Quid in una certius, quod non in altera?

Quid sentis de malo Divite, de illo inquam
Epulone qui teste Christo sepultus est in Infer-
no? Nonne hunc credis in peccato mortuum, &
damnatum? Cur porro credis, nisi quia Chri-
stus dixit, nisi quia latentes erant in ipso dæ-
nationis causæ quæ Christus norat? At ipse
idem Christus affirmat te malè moriturum qui

de mundo es, qui cupiditati servis potius quam dominaris: Cur non ei pariter de te loquenti credes, atque de alio? Putasne minus à Christo verè dictum quod est futurum, quam quod præteritum? Nonne saltem timeas si serio Medicus præsentem tibi mortem denuntiaret, licet ipse secus sentires? Nonne Architecto crederes, si quem tuæ domus casum prædiceret? Et cerè si quid mihi à te secundum illam quam proficeres artem suggeretur, vellent etiam contra sensum meum tibi assentiri: Cur non mihi de salute tua, cur non Apostolo, cur non Christo credes? Minusne sunt illi credibiles? Minusne agitur cum de sempiterno interitu agitur, quam si de temporali damno vel etiam corporali morte? *O mors, clamabat Sapiens, quam amara est memoria sua homini pacem habenti in substantiis suis!*

Ecclesi, 41

O mors in peccato! quam hoc verissimè de te inclamandum! si mori durum est, quanto magis in peccato mori! Si vel ipse infernus sine peccato posset adiri, non esset ita durus interorum aditus, quam durum est in peccato mori! In peccato coram Christo Judice reum apparere? Reum accusari, reum judicari, reum condemnari, reum maledici, reum expelli, reum hac sententia detrudi ad inferos, *Ita maledicte in ignem æternum!* Vellesne hoc audire? Vellesne mori sine Confessione, sine dolore peccati, ne hoc forte audires. At idem profus est velle mori cum concupiscentia quam vivendo non studueris cum gratia refrænare.

Matt. 19

Vide in 1. parte, Dominica 4. Adventus. In 2. Dominica Septuagesimæ. In 3. Dominica septima. In hac 4. tota Hebdomada 17. & 24.

FERIA SEXTA. DE DVRA SERVITVTE PECCATI.

Amen, amen dico vobis, quia omnis qui facit peccatum, servus est peccati. Joan. 8.

VERITAS PRACTICA.

Unde est in servo peccati, servitus suavior; inde est in seipsa durior.

RATIO EST, Quia in servo peccati suavior est servitus, quod sit libera & voluntaria. Sed inde in seipsa est durior.

Ergo & unde est in servo peccati suavior, inde est durior servitus. Ac proinde cavenda talis suavitatis, & talis excutienda durities.

I. PUNCTUM.

LOQUENTE Domino quæ præcedentibus. Feris considerata sunt: Multi crediderunt in Eum, inquit Evangelista. Dicebat ergo Jesus ad eos qui crediderunt ei, Judæis: Si vos manseritis in sermone meo, vere Discipuli mei eritis, & cognoscetis veritatem, & veritas liberabit vos. Responderunt ei, Semen Abraham sumus, & nemini servivimus unquam, quomodo tu dices, liberi eritis? Respondit Jesus, Amen, amen dico vobis, quia omnis qui facit peccatum, servus est peccati.

Hic hæreamus, mulæ nimirum est & fitu-
tuosissima considerationis ista sententia, *Insul-
tumque commendat*, ut ait sanctus Augustinus
quod eam sic Christus pronuntiat, *Amen, amen
dico vobis. Veritas dicit, verum dico vobis, quæ
mentiri omnino non potest, tamen inculcat dor-
mientes excitans.*

Et verò quomodo qui facit peccatum sit re-
vera servus peccati, tripliciter potest intelligi.
Primo quia qui facit peccatum, superatus est à
sua concupiscentia quæ peccatum ab Apostolo
dicitur, id est, causa peccati: *A quo autem quis
superatus sit, huius & servus est*, inquit sanctus 2. Pet.
Petrus, & conformiter Coapostolus eius Pau-
lus, *Cui exhibetis vos servos ab obediendum, ser-
vi estis eius cui obediatis, sive peccati ad mortem,*
Rom. 6
sive obediuntis ad Justitiam.

Secundo, quia quomodo peccatum manet in
anima, dominatur ei quodammodo & vires suas
sic in illam exercet ut in aliud suo pondere trahat
peccatum: *Ex malis voluntetur, & de malis ad ma-
la præcipitetur*, ut ait S. Augustinus.

In Euch.

Tertio denique quia peccatum peccatorem
ita tenet obnoxium æternæ morti, ac pœnæ, ut
se inde nunquam ex se solo possit eripere, unde
hic

hic consequenter ad Iudæos Dominus, *seruus filius liberaverit, verè libereritis. Quasi diceret, non potestis aliter verè liberari. Solus de peccato liberare potest, inquit sanctus Augustinus qui venit sine peccato, & factus est sacrificium pro peccato.*

Quid sit autem in hac seruitute peccati quod sit ita peccatori suavis, ut ne quidem seruitutis hoc jugum sentiat, nuac indagandum est accuratius in hunc finem practicum, ut dum agnosceremus iude potius illam esse iudicandam seruitutem durissimam & intolerabilem, tàm fallaciam peccati detegamus, ac ne si simus quibus à propheta vae intencatur, *qui dicunt malum bonum, & bonum malum, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum.*

Hoc unum pondus est quo peccatori dulcis efficitur peccati seruitus, quod sit ei libera, quod sit voluntaria, quod ita peccare velit, & peccando fieri servus, ut nollet non peccare, ac doleat non servire. Sunt enim in hac seruitute tam aperta multa quæ quodlibet aliud grave ac molestum seruitutis gentis gravitate sua superent, ut nisi esset illa discretio, quod in vitiis aliam servient seruitutem, hanc verò voluntarii servant, plane pudet eos vel ipsius nominis seruitutis.

Propone tibi compedes, vincula, remiges & quidquid arctiori seruitutis jugo nobilem & ingenuum potest addicere: nihil videbis tetrius, nihil strictius, & uno verbo nihil verè servilius & abjectius quàm peccatorem suæ libidini servientem.

Triplex ad Caput malorum quidquid tota servilis conditio patitur, referri potest. Primo servus non facit quæ vellet. Secundo quæ nollet facit & patitur. Tertio, tamdiu & tanta patitur ab eo Domino cui se non à natura sed à fortuna subiectum videt. Hæc sunt sanè dira, sed in peccatore durissima. Nam primo servus peccati peccato implicatus non facit bonum quod sæpe à conscientia moneatur facere; & quod erat ante peccatum conscientia religiosior, eò stimulus acrior, eò status animi calamitosior cum hinc ad bonum trahitur, inde retrahitur: quo certè cruciatu caret quisvis alius servus, qui licet non omne quod vellet agat, potest tamen si velit semper bene agere, semper Deum diligere, semper pati propter ipsum, quod est bonorum optimum.

Deinde verò servus peccati quàm longè mul-

ta præ aliis quæ nollet patitur! Quanti metus, quanti angores, quanti stimuli, quanta angustia est! Vel ab omni generatim peccato, vel particulatim à singulis, à superbia quæ solum vitem habet, ad invidia, luxuria, gula, ira, pigritia & avaritia quibus singulatim vitis annexæ sunt suæ pungentes spinæ, suæ mordaces curæ, suæ furæ subsequentes, quas quisvis alius non sentiet qui peccato non serviet.

Denique vel uni tantum servus servit Domino, vel non ubique, vel non semper, vel solis duntaxat hominibus à quorum statu non multum distare potest cum sit ipse homo. Sed peccator tot servit Dominis quod vitis, ubique & semper suæ servit libidini, vel si non semper, hinc gravius dolet! O miserabilis seruitus, inquit sanctus Augustinus, *servus hominis aliquando Domini duris imperiis fatigatus fugiendo requiescit, servus peccati quo fugiat? Secum se trahit quocumque fugerit, peccatum enim in se est, voluptas transit que dolebat, remansit peccatum quod pungat.* Quinam vero sunt Domini quibus servit, quàm abjecti, quàm viles quàm longè ab hominis Christiani dignitate distantes, nempe appetitus naturales, quibus se bestius similem facit, quibus se Dæmoni subiecit, quibus se infra ipsum peccatum, quo nihil detestabilius, se tamen infra supponit qui peccato servit, quia Domino servus est inferior, Potestne cœlum intueri parem seruitutem, quæ carni Spiritus subiecit, Ratio concupiscentiæ, Deus mundo Christus Dæmoni, & momento Eternitas;

• Possitque verò tam miserandam homo pati seruitutem, nisi quia sic libera & voluntaria est, & hac una libertate possessus, & velut ebrius mala illa non sentiat, & esse sub sentibus delicias *Job. 30.* *computet, ut est in libro Job? Sic illos Sapiens se se mutuis acuentes vocibus ad laxandos libertati frænos inducit: Venite fruamur bonis* *Sap. 2.* *qua sunt, & utamur creatura tanquam in juventute celeriter: vino pretioso & unguentis nos impleamus, & non prætereant nos flos temporis. Corruemus nos rosis antequam marcescant, nihil pratum sit quod non pertrauseat luxuria nostra, ubique relinquamus signa lætitiæ.*

Hæc & plura quæ habentur cogitaverunt & erraverunt, excecavit enim illos malitia eorum, Apud profecto excecari dicuntur quia non vident vincula quibus se implicant, & quod sibi jugum imponunt.

II. PUNCTUM.

SED inde in seipsa est durior servitus, quod si
ua libera & voluntaria.

25. Mor.
20.

Nam sic seipsa, coram Deo & in effectu
dedecorosa est servitus, infamis est & damnosa,
ut expressè sanctus Gregorius, *quantò aliquis li-*
berius peragit que vult, tantò iniquitatis servitio
obnoxius obligatur. Quod quidem tripliciter in-
telligi potest. Primum sicut qui miles vel alius
subditus ultrò & spontè à suo vero Domino de-
ficeret, & se in servum & captivum dederet ho-
stibus; Nonne illa servitus & captivitas tantò
esset magis injuriola Domino, & tantò magis
damnanda, quantò esset libera & spontanea?
Nam si casu fortuito vel jure belli sic captus es-
set miles, toleranti posset; ac iam se ultrò dedi-
dit, nulla urgente necessitate, nullis pressus an-
gustis sed sola voluptate illicitus vel mera vo-
luntate transeundi ad aliena castra, tunc manife-
sta defectio est, tunc mera rebellio, & infame
crimen proditiōis. Quod quidem tantò est
probrosius, quantò est longius dignitatis inter-
vallum inter suum verum Dominum à quo de-
ficit, & alium cui se ultrò mancipat.

Sic planè ratiocinandum est de servitute pec-
cati, quæ quantò est libertior & magis volunta-
ria, tantò est magis odiosa Deo & hominibus,
quia sic propriè se peccator à Deo subtrahit, &
suo vero Domino sic gravem infert injuriam,
cum neque aliter peccatum, nec offensa Dei,
nec animæ damnus in adultis incurratur quàm
per voluntatem seu voluntariam consensionem
in actum qui culpæ & peccati dicitur. *Confun-*
ditur Israel in voluntate sua. Id est, hæc ejus cõ-
fusions causa quod servire peccato voluerit:
hoc est quod ipsam propriè servitutem peccati
facit quod confundatur ratio cum appetitu,
quod spiritus carni subdatur, quod infimo cedat
supremum; & inde est quod erubescat servus
peccati & rubore confundatur, quia sic volun-
tate sua confuderit quæ in se suprema erant &
divina cum inferioribus terrenis.

Osee 10.

Secundò sic intelligi potest voluntariam ser-
vitutem esse in seipsa duriores, quatenus sic om-
ni miseratione prois indigna est, & inde
multò magis miserior, Nam sicut in adversis
multum consolatur afflctos qui se illorum mi-
seriæ miseratione communi indicat; sic au-
getur & duplicatur quodammodo miseria quã-
do miseri nullum miseret. Hæc autem accidit
cum miseria est voluntaria; tunc in volunta-

rium sua retorquetur miseria; cur sic voluerit,
cur se miserum fecerit. *Quis miserebitur incan-*
zatori à serpente percusso, & omnibus qui appro-
pianant bestiis? Unde & aliud sequitur damnus,
quod cum miseratione sit exhibendæ causa mi-
sericordiæ, nec non subsidii deferendi; si nulla est
miseratio, nulla erit misero misericordia, nul-
lum subsidium deferetur; sicque ad extremam
devolvitur inopiam. O verè duram ac mise-
ram, hæc tali sensu, voluntariam peccati servi-
tutem!

Certè quando se infirmitate naturæ captivum
in peccati legem deflet Apostolus, non est du-
bium quia humanam in se simul & divinam ex-
citet miserationem & misericordiam; sed cum
ultrò peccator, se peccati lege implicat, cum se
voluntario peccati actu, peccati legibus reddit
obnoxium, quis tum ejus ita miseretur qui nec
ipse suam nosse velit misertam, nec alienam im-
ploret misericordiam, imò tum se beatum &
felicem prædicet? *Non est iste sermo qui miseri-*
cordiam provocet, sed potius qui iram excitet, &
furorem accendat. Sic præclare Judith suis Be-
thulitis, qui se ac civitatem hostibus dedere
præfestinabant.

Tertio denique, quò magis est voluntaria
peccati servitus, eò magis est firma, magis ro-
busta, magis diuturna: nam illa voluntaria sũ-
missione sic fovetur & sustentatur servitus, ut
vix post unquam possit deponi. Quod certè
quàm sit durum & per se patet, & in se nimis ex-
pertum fusè deplorat S. Augustinus: *Suspira-*
bam, inquit, ligatus non ferro alieno, sed mea fer-
rea voluntate. Velle meum tenebat inimicus, &
inde mihi catenam fecerat, & constrinxerat me.
Quippe ex voluntate per-versa facta est libido: &
dum servitur libidini, facta est consuetudo, &
dum consuetudini non resistitur facta est necessi-
tus, quibus quasi ansulis quibusdam sibi in-
nexus, unde catenam appellavi, tenebat me obstri-
ctum dura servitus. Voluntas autem nova que
mibi esse coeperat, ut te gratis colerem fruique te
vellem, Deus sola certa jucunditas, nondum erat
idonea ad superandam priorem vetustate robo-
ratam. Ita due voluntates mee, una vetus, alia
nova, illa carnalis, ista spiritalis consuebant in-
ter se, atq; discordando dissipabant animam meam.
Sic intelligebam meo experimento id quod lege-
ram, quomodo caro concupisceret adversus Spiri-
tum, & Spiritus adversus carnem. Ego quidem in
utroq; sed magis ego in eo quod in me approbavi,
quàm in eo quod in me improbavi. Ibi enim ma-
gis

Ecc. 11.

Rom. 7.

Judith 8.

L. 8. Cap.

sest. 6. h.

Eccl.

Eccl.

gis jam non ego, quia ex magna parte id patiebar inuitus quod faciebam volens. Sed tamen consuetudo aduersus me pugnatior ex me facta erat. Quoniam volens quo nolens peruenieram.

Videsne seruitutis durtiem? Videsne causam à voluntate profectam?

III. PUNCTUM.

VNDE est igitur in seruo peccati seruitus suauior, inde est durior. Nempe à libera voluntate, qua fit ut quidquid volumus licet in se amarum & durum sit, nobis tamen dulcescat & suauis fiat; Sed tantum abest ut sic desinat in se amara & dura esse peccati seruitus, quin hoc ipso potius quò sic liberè & voluntariè se illi peccator addicit, magis amara fiat, & magis dura seruitus; quia strictius suum sibi seruum ligat, & ligatum torquet crudelius; nam si postea se hac seruitute peccator eximere voluerit, mirum quantum ex seipso crucietur. Tunc enim volit & nolet, tunc placebit peccatum & displicebit; tunc ita fiet amara iucunditas, ut quia iucunditas est, semper ametur; quia verò amara est sic semper amari doleat. Qua sibi oppositi & contradicentis animi repugnantia quid amarum, quid crudelius?

Hinc Sapiens factus etiam seipso sapientior, & factus Ecclesiastes siue Concionator, qui suo nos erudiret exemplo, postquam se mancipium fecit voluptatis, & in voluntariam mulierum seruitutem se nimis abiecit constrinxit, quam amarum id senserit quò suauis prius ducebat, sic pizelari docet: *Lustravi uniuersa animo meo ut scirem & considerarem, & quarerem sapientiam & rationem; & ut cognoscerem impietatem stulti, & errorem imprudentium: & inveni amariorum morte mulierem, qua laqueus venatorum est, & sagena cor eius. Vincula sunt manus illius; qui placet Deo, effugiet illam, qui autem peccator est capietur ab illa.*

Poteratne dici apertius aliquid non modo ad propositionem Veritatis intelligentiam, sed quòd est caput, ad accuratam eius praxim? Sic enim non modo cavendum discimus peccatum quòdlibet ac in hanc miseram devolvamur seruitutem, sed quo id modo caveamus edocemur, nempe sicut laqueos, sicut decipulam, sicut fallaciam, sicut paratos dolos.

Sic sanctus egregiè Chrysostomus: *Etenim multa nobis munitione opus est; quia multa sunt undique insidie, sicut ipse Salomon rursum sic amentem dicebat: Agnosce quòd in medio laqueo-*

*rum transis, & super propugnaculis urbium ambulat. Papa! quot bonorum plenum est hoc verbum, nec minus quàm superius. Ipsum igitur in mente quisque nostra scribamus, & semper in memoria circumferamus, & non peccabimus facile. In scribamus prius ipsum cum omni diligentia discantes. Non enim dixit: Aspice quòd in medio laqueorum pertransis, sed, agnosce. Et quare dixit, agnosce? Obumbratus est, inquit, laqueus: hoc enim laqueus est quando non aperit mors apparet, neque manifestat clades, sed nudiq; obrecta adjacet: propterea dixit, agnosce. Multa tibi opus est consideratione, & diligenti serutatione. Sicut enim pueri terra laqueos, sic diabolus vita voluptatibus peccata circumtexit. Et post multa quae particulatim prosequitur, in quibus sub illecebra lucti vel voluptatis cavendum est peccatum & peccati damnum, sic pergit *Quam igitur veniam habebimus, quam verò defensionem, cum b'uis simus dementiores? Avicula n' unq; semel capti a laqueo, mox elapsa, & cervus in retia decidens & effugiens, iisdem iterum difficile capiuntur: nam cuique sit experientia cautela magistra. Nos sapius iisdem capti, in eadem cadimus: neque brutorum providentiam & sollicitudinem nos ratione decorati imitamur, Sapius quippe mulierem conspiciat, innumera passi sumus gravia, domum concepta re versi cupiditate, & multis dolore diebus confecti: verum tamen non corrigimur, sed vix priore curato vulnere, rursum in eadem labimur, & ab iisdem expugnatur, & propter brevem visum voluptatem, diturnum quendam & continuum dolorem sustinemus. Sed si continue nobis hoc repetere dictum didicerimus, omnibus malis absinebimus. Laqueus maximus mulieris forma: imò verò non mulieris forma, sed laevis aspectus. Non enim res calumniemur; sed nos, & nostrum torporem. Neq; dicamus, ne sint multae res: sed, ne sint adulteria; neq; dicamus, ne sit pulchritudo, sed, ne sit fornicatio, neque dicamus, ne sit venter: sed, non sit crapula. non enim venar crapulam facit, sed negligentia nostra.**

Vide Paulinam ad Galatas c. 4. & 5. Ulbi fùde de seruitute legis Mosaicæ non ferenda, multò que minus de seruitute peccati *State & nolite iterum iugo seruitutis contineri. Nec omittendas D Gregorius qui totum opportunè discursum his concludet verbis: Omnis qui peccat servus est peccati, quia nimirum si quis se pravo desiderio subicit, iniquitatis dominio dudum, libera mentis colla supponit. Sed huic dominio contradicimus cum iniquitati qua nos caperat, reluctamur.*

Galat. 5

L. 4. mor.

c. 3.

mmr

mur, cum consuetudini violenter resistimus, & desideria perversa calcantes, contra hanc, seu nobis libertate ingenta vendicamus.

Videit etiam debet in 2. parte, Sabbatum sanctum, ubi hęc declaratur Veritas:

Nemo libertior quam qui minas est liber.

Et in hac 4. parte, Feria 4. & 5, Hebdomadae 24.

S A B B A T O.

DE CHRISTO A NOBIS ETIAM MAGIS INHONORATO QVAM HONORATO.

Et vos inhonorastis me. Joann. 8.

VERITAS PRACTICA.

Si cum nostris vitiis nostrę virtutes comparentur, plus nostris vitiis inhonoratur Dominus, quam nostris virtutibus honoretur.

RATIO hac est inter alias, quod nostra vitia sint magis mera vitia quam sint nostra vera virtutes.

Sed meris vitiis magis inhonoratur Dominus, quam his honoratur virtutibus qua non sunt mera virtutes.

Ergo & certa Veritas, & ad fugam vitiatorum, ac virtutum praxim peropportuna.

I. P U N C T U M.

Sap. 2.

QUOD se facturos impii contra Iustum in libro Sapientię iactabant: Contumelia & tormento interrogemus eum, ut sciamus reverentiam eius, & probemus patientiam illius: hoc in Evangelico apparet textu, Iudæos contra Dominum contumeliam praestitisse. Quid enim gravius ad contumeliam & tormentum quam quod illi audent oblatrare: Nonne benedicimus nos quia Samaritanus es tu, & demonium habes? Quid vero mitius quam quod respondet Dominus: Ego demonium non habeo, sed honorifico Patrem meum, & vos inhonorastis me. Quam Christi patientiam & mansuetudinem sic apte declarat sanctus Chrysostomus: Vis oportebat Dominum eos docere, & contra eorum superbiam invehiri, aspererat: ubi vero exprobrantes suffere, multa mansuetudine utebatur, ut scilicet disceremus qua ad Deum pertinent vindicare: qua vero ad nos,

despicere. Sic & sanctus Gregorius; Ecce injuriam suscipiens Dete, non contumeliosa verbarum respondet: etiam à proximo contumeliam accipis, etiam coram vera malatacere debes, ne ministerium iusta correptionis in arma vertatur furoris. Quali diceret, cave iram dum arguis proximum, ne sit ira tua gravius malum, quam bonum esset tunc peccantem argueris, neve plus tuo Christum inhonores vitio, quam virtute honores. Sic enim est, si diligenter advertamus, non solum quando zelus in iram transit, sed universim, Si cum vitiis nostris nostra virtutes comparentur, plus nostris vitiis inhonoratur Dominus quam virtutibus honoretur: Quod sane est non leviter expendendum. Et cum multis posset demonstrari rationibus, tum hæc videtur commodior, quod si diligenter nostra dissecutiamus opera, sive quę mala sunt, sive quę dicuntur bona, reperiemus verè dicitur à sancto quodam vito, Nostra bona, nec esse merè nostra, nec merè bona; Nostra autem mala, & merè esse nostra & merè mala.

De primo quidem patet ex fide, quantum ad illam partem qua nostra dicuntur bona, non esse merè nostra, nam plus gratiæ debentur sine qua nihil quidquam possumus, quam nostrę cuiusquam operę. Non enim sufficientes sumus ex nobis tanquam ex nobis aliquid cogitare, sed nostra sufficientia ex Deo est; Unde cum Propheta debemus omnes id profiteri, omnia opera nostra operatus es nobis, Domine Deus nos-

ter.

Quoad alteram verò partem, quod non sint merè bona propter imperfectam quam habemus operam, sic competum hoc habuit & restatum reliquit Divus Hieronymus, ut scy è dixit,

erit, quod maxima & tota nostra perfectio sit imperfectionis nostra cognitio. Vide in 3. parte, Dominica 7. ubi hæc habetur Veritas:

Qua ratione fit ut plures dici possint malæ quam bonæ arbores, eadem prioris fiet, ni caveas, ut mala potius quam bona sis arbor.

Hæc autem ratio est quod idcirco plures dici possint malæ quam bonæ arbores, quia cum bonum sit ex integra causa, malum autem ex quovis defectu, facilius est in opere reperiri defectum quam integram causam. Neque enim solum si desit aliqua ex quatuor quæ ibi recensentur causæ necessariæ ad bonum aliquod opus, bonum esse opus desinet, sed tamen omnes adessent causæ, cum & ipsæ suos habere possint nocuos, tot erunt in opere bono defectus, quot erunt in sua integritate boni, deficientes causæ; quod quam sit multis commune satis hæc probant Scripturæ verba, *Non est qui faciat bonum, non est usque ad unum*, id est, tam pauci sunt ut vix unus coram Deo censatur: quod & alibi, stupendo refertur dicendi modo: *Et facti sumus* inquit Ihoias, *ut immundus omnes nos. & quasi pannus menstruatus, universa justitia nostra. & cecidimus quasi folium universi. & iniquitates nostra quasi ventus abstulerunt nos*. Id est, quasi nihil boni nobis restaret, quocum possemus præsentari Deo. Nonne hoc ipsum est quod uni ex illis angelicis viris dicitur: *Scio operatua quia nomen habes quod virtus & mortuus es. Esto vigilans, & confirma cetera quæ mortuura erant: Non enim inveni opera tua plena coram Deo meo*. Pavenda sane verba.

Jam vero locus planè habet de nostris vitiis quæ merè nostra sunt & merè vitia, Nam primò quantumcumque nos ad illa dæmon impellat, & quæcumque nobis à mundo proponantur illecebræ, sola nostra culpa est, solum est nostrum vitium. Quod sic egregiè S. August. de peccatore culpâ à se in aliud transference: *Ad manû*, inquit *Satanam habet quem accusat. Satanus facit, dicit, ipse mihi persuasit, quasi satanas habeat potestatem cogendi. Assensum suadendi habet: Sed si satanas loqueretur, & taceret Deus, haberes unde te excusares: modo aures tua posita sunt intermonentem Deum & suggerentem serpentem: quare huc sectantur, hinc advertuntur? Non cessat satanas suadere malum, sed nec Deus cessat suadere bonum. Satanas autem non cogit intrusum: IN*

Hancusue Pars quarta.

TUA POTESTATE EST CONSENTIRE, AUT NON CONSENTIRE. Tum paucis interjectis: Deinde multi non accusant satanam, sed accusant satum. Fatum meum me duxit, dicit. Quæris ab illo quid sit fatum, & dicit, stella mala. Quæris ab illo quis fecit stellas quis ordinavit stellas? Non habet quid tibi respondeat nisi Deus. Restat ergo ut sive per transennam, sive per cannam longam, sive per proximum, Deum accuset: & cum Deus puniat peccata, Deum facit auctorem peccatorum suorum. Non potest enim fieri ut puniat quod fecit. Punit quod facit ut liberet quod fecit. Aliquando autem missis omnibus omnino directè eunt in Deum, & quando peccant, dicunt, Deus hoc voluit: & si nollet Deus, non peccarem. Ergone ad hoc monet Deus, ut non audiat ut non peccet, sed accusetur quia peccat?

Hæc ad verbum S. ille Doctor qui & aliud quod hic restat explanandum, nempe vitia nostra merè esse vitia, sic paucis quidem sed aptis exponit verbis dum quæ à Psalte Regio dicuntur *inconsa igni & effossa quæ à facie Dei peribunt*, ait esse peccata, quæ sicut omnino pereunt à facie Dei, nihilque prorsus ex illis restat quod non succendatur vel effodiatur, sic aliud in illis planè non est quam merum malum, nam si quid aliud esset non periret sed servaretur, at verò tota pereunt: *Succensa*, inquit, *igni sunt quæ facit malè ardens cupiditas, & effossa sunt quæ facit malè jacens timiditas. Hinc enim peccata omnia aut cupiendo, aut timendo. Q. d. sicut inde peccata sunt omnia, quod quis vel malè cupiat vel malè timeat, ita cum quis malè cupit aut timet, omne id peccatum est, & merum vitium; licet res in se quam cupit non sit malè, licet non malo, vel etiam bono sine quid cupiat, si quid tamen inordinatè, si divitias si honorem si voluptates ardentius cupiat, cupiditas ista vitium est, & merum vitium quod nihil boni contrahit ex quo vis adjuncto bono, cum ut supra dictum est, nil sit bonum nisi ex integra causa, malum verò ex quovis defectu, nec si fiant mala ut bona evemiant, mala unquã esse desinent, ut habetur expressè declaratum in 1. parte, die 2. Januarii.*

II. PUNCTUM.

SED meri vitii magis inhonoratur Dominus, quam his honoratur virtutibus quæ non sunt mera virtutes.

Nam quod dicitur simpliciter fieri, magis dicitur fieri quam quod vocant, secundum quid. Simpliciter enim fieri perinde est ac totaliter, omni-

Pf. 79.
In Pf. 38.

Q

omnino, & ex toto fieri: Secundum quid verò, quod ex aliquali tantum parte fit: unde quantum à parte totum differt, seu quantum est majus totum sua parte, tantò magis dicitur fieri quod fit, simpliciter & ex toto, quam quo secundum quid & ex parte: ac propterea in Scripturis idem est ex simplici vel ex toto aliquid corde fieri.

Sic autem meris vitis in honoratur Dominus ut simpliciter & omnino illis in honoretur, nec fit quidquam in vitio quo non in honoretur cum alioquin non esset merum vitium, si quid in illo esset quo coleretur Dominus, aut dicendum esset esse aliquid in vitio quod placeret Deo, quò quid scelestius blasphemia cogitetur? Nam similiter odio sunt Deo impius, & impietas ejus, ut ait Sapiens,

Sap. 14.

Quemcumque porro virtutes quæ meræ non sunt virtutes, honorem Domino deferre videntur; aut nullus reverà est ille honor, aut ex parte tantum est, sicut ipsæ virtutes, ex parte tantum sunt & non totæ virtutes. Cum enim non sint meræ seu puræ virtutes, profectò simul cum illis oportet aliquid aliud esse permixtum quod non sit virtus sed vitium sicut si aurum vel argentum non esset purum, quod alio infuscatur metallo, sic planè non est pura humilitas, quia non nihil habet superbiæ: non est mera mansuetudo, quia nonnullas simul habet inordinatas commotiones animi. Non est simplex charitas, quia quærit quæ sua sunt, & sic de cæteris: Unde illud aperte patet quod qua parte virtutes à perfecta virtute deficiunt in oppositum sibi vitium, eadem profus deficiunt ab honorando Domino, qui tantò minus à virtute honoratur, quantum minus est mera virtus &

3. Cor. 6.

quantò magis habet oppositi vitij, *Qua enim participatio iustitiæ cum iniquitate? aut qua societas luci ad tenebras? propter quod separamini dicit Dominus, & immundum ne tetigeritis.* Noane olim propterea cum quid offerendum Deo esset, tam singulariter commendabatur, nihil ut ulla esset parte mancum, vel mutilum vel maculatum vel non integrum, ut nihil potius offerendum esset, quam non esset, sanum & integrum quod offerretur? *Si maculam, inquit, habueris non offeretis, neque erit acceptabile. Homo qui obtulerit victimam, immaculatam offeret ut acceptabile sit omnis macula non erit in eo.*

Levit. 22

O quam verè dictum à Propheta de bonis non tantum temporalibus, sed multò magis de spiritualibus: *Iniquitates vestrae declinaverunt hæc, & peccata vestra prohibebunt bonum à vo-*

Is. 59.

bis. Quid enim nobis melius quàm si à nobis Dominus virtute coleretur? Quid autè hoc bonum impedit quàm vitia quæ se virtutibus inferunt?

III. PUNCTUM.

Sicut nostris igitur vitis nostra virtutes comparentur, plus nostris vitis in honoratur Dominus, quàm nostris virtutibus honoratur. Quia quod Dominum in honorat, merum est vitium, merum est malum, merum est dedecus: Quod autem illum honorat, non est mera virtus. Non est honoris sincera species, non est quam puram & simplicem vocamus obsequentiam. *Magis honorasti filios tuos quam me!*

1. Reg. 10.

Honorabat cerè Dominum multis virtutibus Heli Sacerdos cui sic Dominus loquitur, sed quia naturali quodam vitio nimis indulgebat suis filiis, tantò minus honorare Dominum dicitur quantum magis colebat filios, quin & suo illo vitio magis in honorabat Deum quàm suis illum virtutibus honoraret, nam in consequenti sermonis textu non modo se Deas minus honoratum conqueritur, sed & contemptum asserit dicens: *Quicumque glorificaverit me, glorificabo eum; qui autem contemnit me, erunt ignobiles.*

Quæ quidem omnia plurimum confirmantur hoc vulgari discursu: Quando de honore reddito vel negato agitur, seu quod idem est, quando de gravitate vel levitate injuriæ circa honorem illatæ quæstio proponitur, spectanda est maxime ratio seu conditio Personarum, quæ reddunt aut recipiunt honorem vel injuriam. Quanta est enim unius ab altera personæ distantia, tantum esse honoris vel injuriæ reputatur incrementum vel decrementum; opposito tamen in utriusque modo. Nam quantum est inferior persona quæ alteri defert honorem, tantò inde magis decrescit honor; cum è contra tantò magis crescat injuria, quantum est persona inferior quæ injuriam infert nec cerè liceret servo suum in idem vei bis compellere Dominum quibus Domino suum licet urgere servum; aut profectò non esset par utriusque injuria.

Quibus ita propositis, sicut nemo ne scit quanta sit inter Deum & hominem distantia, sic planè omnibus patet quantum hinc decrescat honor qui à nobis tanto intervallo inferioribus per virtutes exhibetur Deo tam potenti, tam excelso, tam glorioso: Contra verò quantum inde crescat quæ à nostris injuria vitis tan æ inferretur Majestati. Unde licet ex æquo cum meris nostris

vitiis

vitii meræ nostræ virtutes essent, tamen ex longo illo quod interest inter Creatorem & creaturam intervallo, nunquam posset nostra virtus tantum honoris afferre Deo, quantum nostris auferretur vitiiis: Quamto id ergo verius, & quamto id magis deplorandum cum virtutes nostræ non sint ita virtutes, neque ita nostræ, sicut nostræ sunt & mera vitia?

Quid, quod probatissimi docent Authores tantam esse vel unius peccati lethiferi malignitatem, ut in lance divini iudicii posita præponderet omnibus omnino virtutum actibus, ac quibusvis Sanctorum omnium bonis operibus, propter allatam scilicet rationem, quod quidquid pura possit in honore Dei creatura præstare, non tanti possit fieri, quanti quod contra ejus honorem ipsa peccet creatura. *Quid enim mirum, inquit, si creatura Creatorem colat? sed quod ipsum offendat; hoc est quod ipsi obstupescant: cæli! Nunquid & servo suo Princeps multum debebit si ab illo colatur? at si fortè con-*

temnatur, & ab illo præfertim quem singularibus sibi demereri volebat beneficiis, potestne quidquam accedere Principi gravius?

Sic Lessius, sic Salianus citatis locis & alii *Less. de perfect. div. l. 13. c. 26, Sal. sr. de tim. Dei l. 2. c. 10.* quorum sententia sic nostram corroborat veritatem, ut si tamen eorum deesset sententia, non desineret nostra veritas, quæ non tantum ex varia qualitate personarum comprobatur, sed multo magis ex disparitate virtutum cum vitiiis, unde illud ad profectum accedat facilius ut qui humanam nostram naturam non possumus nec debemus cum divina coæquare, de nostris potius adaugendis virtutibus, & diminuendis vitiiis cogitemus, ut si fortè virtutes non superent vitia, ne à vitiiis saltè superentur, neque nobis unquam possit objici quod quàm mera sunt nostræ vitia non sint tam meræ nobis virtutes, *Non 1. Cor. 5. in fermento veteri, neque in fermento malitia & nequitia: sed in azymis sinceritatis & veritatis.*

DOMINICA XX.

POST PENTECOSTEN.

DE FILIO CVJVS DAM REGVLI SANATO A CHRISTO DOMINO.

Erat quidam Regulus cuius filius infirmabatur Capharnaum.

Joann. 4.

VERITAS PRACTICA.

Potentes potenter tormenta patientur: & fortioribus fortior instat cruciatio. Sap. 6.

RATIO, qua de presenti etiam vita veritatem probat, hac est, quod illis fortior instat cruciatio qui minus parati sunt ad illam subeundam.

Sed Fortiores prout hic intelliguntur, minus parati sunt ad cruciacionem subeundam.

Ergo & fortioribus fortior instat cruciatio: quibus propterea diligentius prospiciendum est.

I. PUNCTUM

QUALISNAM certò hic esset Regulus cuius filius infirmabatur, non constat apud Authores: quis vox illa Regulus variis sumitur significatis. Primò enim dici posset virum fuisse nobilem qui potentiam, divitiis, magnificentia, vel quibusvis nobilitatis insignibus se præstantem redderet & eximium. Nam Græci tales vocant regios seu regales & regulos, id est, insignes & illustres.

Secundò non est minus probabile quod alii volunt sic dictum Regulum quasi regium, seu quasi aulicum & palatinum, quod de familia esset Herodis Regis Galilææ.

Q 2

Tertio